

3-4/72738

Četudi je videti nenavadno, je vendar le povsem logično, da v letu Titovih in partijskih jubilejev beremo poslanico Borštnikovega srečanja mi, delavci združenega podjetja kemične, metalurške in abrazivne industrije Maribor, združeni v organizaciji združenega dela KEMA. In to ne le v svojem imenu, ampak v imenu vseh delovnih ljudi Maribora in Slovenije! Tako dokazujemo, da prihaja čas večjega uveljavljanja delavcev in občanov v kulturni politiki in ustvarjanju kulturnih dobrin. Zavedamo se, da smo v naši samoupravni družbi vsi delavci, nekdo je delavec za strojem, drugi na polju, tretji je delavec v kulturi. In med seboj svobodno izmenjavamo rezultate svojega dela in s tem premagujemo pletove polegla finančnega mecenstva oziroma pletove kulture. Nenaravna in nesamoupravna je pregraja med kulturo in delom, kajti ni kulture le za prosti čas in za razvedrilo. Kultura je sestavni del človekovega življenja. Naše delo, naše samoupravljanje, naše dogovarjanje, naš vsakdanjik morajo biti kulturni in bogati. Le kulturni, doživljajski globok in bogat, miselno angažiran in sprožen posameznik bo tudi dragocen delavec samoupravniвец.

Borštnikovo srečanje je že 12. srečanje slovenskih dramskih gledališč v Mariboru in mi delavci v Mariboru in po vsej Sloveniji smo ponosni nanj. Za ob vsakega začetka se je srečanje povezovalo z združenim delom in združeno delo se je povezovalo s tem gledališkim festivalom.

V teh oktobrskih dnevih tako tekoč vse naše mesto in vsa okolica, karjpa pa tekočo tudi republika, zakavi — gledališko. V desetih dnevih se zvrsti skoraj sto gledaliških prireditev v Mariboru in na gostovanjih, v delovnih organizacijah in v tej stoletni gledališki stavbi, v vrhcu in šolah na karavlah in v delovnih tiholah. Skoraj trideset tisoč ljudi v tem času spremlja gledališke dogodke, doživlja umetnine, spoznava nove svetove, zato je Borštnikovo srečanje del nas delavcev v prizivodnih, delavcev v kulturi in občanov Maribora, ki smo gostitelji te kulturne mani-festacije.

Dobrodošli na Borštnikovem srečanju 1977!

Sestavljena organizacija združenega dela kemične, metalurške in abrazivne industrije KEMA Maribor

NAIVA NA VTŠ

V razstavnem salonu Visoke tehnične šole (po novem preimenovan v Salon sodobnih umetnosti VTŠ) se nam je prvi razstavi v tem šolskem letu predstavila slovenska slikarka naive Greta Pečnik. Gre za olja na platnu ali steklu iz cikla mitološke naive, erotične naive in ciklus Morje. Greta Pečnik je slikarka samouk. Prvič ji je uspelo razstavljati leta 1968 v Piranu. Od tedaj njeno ime v svetu naivnega slikarstva ni več neznano, tako pri nas kot v tujini. Njene slike in pristop k delu se v marsičem razlikujejo od ostalih naivcev. Glavna razlika je morda v tem, da ne teži k množični produkciji slik in s tem h komercializiranju svojega slikarstva. Slike so lepe in vznemirljive, k čemur veliko pripomorejo tudi barve. Rada uporablja simbole življenja ter simbole živalskega kroga, ki jih dopolnjuje s svojimi oziroma narodnimi lastnostmi in nas vodi v svet mitološke fantastike in podzavesti.

Otvoritev te razstave je popestril mariborski dramaturg Tone Partljič, ki je pred maloštevilnimi obiskovalci (študentje, kje ste bili?) prebral svojo humoresko o razbojniku Rihtariču. **Jože Šubič**

ŠTUDENTSKI LIST, MARIBOR, 4. 11. 1977
letnik XVIII št. 3-4 CENA 3 DIN

Glavni urednik: Lojze Klemenčič

Odgovorni urednik: Brane Srčnik

Sekretarka uredništva: Zala Sonjak

Člani uredniškega odbora: Sonja Ploj, Danila Orešek, Polona Hadner, Franci Bračko, Slavči Bauman, Danilo Vicman, Darko Rus, Vlado Venuti, Bojan Peče, Jasna Arko, Goran Devidč

Lektorica: Alenka Filipančič

Tehnični urednik: Marjan Hani

Katedro sofinancirajo: Šole univerze v Mariboru, UK ZSMS, Izobraževalna skupnost in Kultuma skupnost Slovenije, Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 3,00 din (letna naročnina 30,00, za ustanove in podjetja 60,00 din). Tisk ČGP Mariborski tisk, Maribor

SODELOVANJE MED UNIVERZITETNIMA ORGANIZACIJAMA ZSMS V LJUBLJANI IN MARIBORU

V sredo, 19. oktobra, so bili v Ljubljani pogovori med predstavniki obeh univerzitetnih organizacij ZSMS v Sloveniji. Na njih je bila obravnavana cela vrsta vprašanj, ki zahtevajo koordinirano delo obeh organizacij.

1. VPRAŠANJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Tu je tekla beseda predvsem o predlogu novega zakona o usmerjenem izobraževanju, ki bo prinesel korenite spremembe v dosedanjem in organiziranem srednjem šolstvu. Predvidene so tudi spremembe v visokem šolstvu (vsebinska povezava visokega šolstva — srednjega šolstva, status študenta itd.), ki naj bi predstavljale novo kvaliteto vzgojno izobraževalnega procesa. Cela vrsta vprašanj v zvezi s tem je še nedodelanih, med njimi tudi nekaj vprašanj, ki so izjemno pomembna za študij in delo učencev in študentov! (O tem bo Katedra še poročala podrobneje v eni naslednjih števil.) Zaradi tega je bilo sklenjeno, da bosta obe univerzitetni organizaciji ZSMS kar najtesneje sodelovali pri obravnavanju predlaganih rešitev. V ta namen bo poleg skupnega sodelovanja v raznih komisijah organizirana tudi javna tribuna, ki jo bosta pripravili obe univerzitetni organizaciji in na kateri bo obravnavan zakon o usmerjenem izobraževanju in stališče študentov v zvezi z njim. Tribuna bo predvidoma v začetku leta 1978.

2. VPRAŠANJA ORGANIZIRANJA IN DELOVANJA OBŠTUDIJSKIH DEJAVNOSTI ŠTUDENTOV

Študenti na obeh slovenskih univerzah se srečujejo z velikimi problemi pri organiziranju občudijskih dejavnosti. Spomnimo se samo finančnih problemov pri delovanju društev, klubov, da Katedre in Tribune niti ne omenjamo. Sprejeto je bilo stališče, da bo potrebno poleg sredstev visokošolskih temeljnih in delovnih organizacij, ki so odgovorne za financiranje občudijskih dejavnosti študentov, zagotoviti potrebna sredstva v zadovoljivem obsegu tudi od samoupravnih interesnih skupnosti.

V zvezi z organiziranostjo raznih društev, klubov itd. pa je bilo dogovorjeno, da bosta univerzitetni organizaciji ZSMS izmenjavali izkušnje. Sprejet je bil predlog, da bi se naslednje leto organizirala mladinska delovna brigada, v kateri bi bili mariborski in ljubljanski študenti. Predlog bo potrebno verificirati v RK ZSMS.

V najkrajšem času se bodo sestali predstavniki pododborov za mednarodno izmenjavo študentskih praks na obeh univerzah (IAESTE, AIESEC itd.), ki bodo skupno morali najti rešitve, ki se pojavljajo pri njihovem delu. Tudi tu je eno izmed ključnih vprašanj denar! So pa še drugi problemi v zvezi s pripravami študentov na prakse in podobno.

3. VPRAŠANJA ORGANIZIRANJA IN DELOVANJA OBEH UNIVERZITETNIH ORGANIZACIJ

Eno izmed osrednjih vprašanj je problematika organiziranja in delovanja pokrajinskih klubov. Sprejet je bil dogovor, da je treba v okviru RK ZSMS celovito obravnavati delovanje pokrajinskih klubov, ki so pomembna oblika dela študentov. Zaradi nekaterih nerešenih vprašanj (financiranje, povezava z OK ZSMS, povezovanje v koordinacijske centre itd.) namreč delo klubov v nekaterih primerih ne more potekati uspešno. Kjer so v občinah spoznali pomen pokrajinskih klubov in so temu primerno zagotovili klubom možnosti za delo, so pokrajinski klubi postali resnična vez študentov z matičnimi občinami, kar je še posebej pomembno za nerazvita področja SR Slovenije.

Pogovor je dosegel svoj namen. Pokazal je, da bosta obe univerzitetni organizaciji ZSMS te probleme, ki so širšega pomena, dosti uspešneje lahko reševali le v skupni akciji in v okviru enotne organizacije ZSMS Slovenije.

Boris Sovič

SLABOSTI IN USPEHI

Na pretekli volilni konferenci univerzitetne konference zveze komunistov so kritično pregledali in ocenili doseganje delo ter se pogovorili o novih nalogah. Širša družbena dogajanja so pred celotno članstvo ZK na mariborski univerzi postavila vrsto pomembnih nalog. Sprejeti so bili konkretni dokumenti, ki so neposredno terjali od zveze komunistov veliko angažiranosti, hkrati pa tudi usmerjanje določenih akcij v preobrazbo vzgoje in izobraževanja. Mariborska univerza pa se je pred tem šele konstituirala, zato je bilo delo tudi nekoliko težje. Sicer pa lahko zapišemo, da so komunisti na mariborski univerzi izhajali pri svojem delu zlasti iz nalog, ki so tekle v širši družbi. Gre v prvi vrsti za samoupravno konstituiranje posameznih visokošolskih delovnih organizacij, preverjanje marksistične idejnosti pedagoških delavcev in idejnosti v samih učnih načrtih, uresničevanje zakona o visokem šolstvu, problematiko razvojnih načrtov in stabilizacijskih prizadevanj in podobno. Delno so nekatere akcije povsem uresničili, nekatere pa terjajo tudi v prihodnjem obdobju veliko prizadevanj vseh članov ZK. Ne smemo pa tudi mimo dejstva, da je pričel komite UK ZKS z organiziranim delom šele v začetku koledarskega leta 1976, kar je tudi rezultat kadrovskih sprememb v organih UK ZKS. Od decembra 1975, ko so bile izvršene kadrovske spremembe v komiteju, so bile štiri seje univerzitetne konference, medtem ko je delo komiteja potekalo na 15 sejah. Ta podatek je nedvomno zelo zanimiv, saj bi lahko vsekakor bilo več konferenc UK ZKS. Po drugi strani pa smo lahko razbrali iz poročila o delu komiteja in organov, da je komite pri svojem delu sledil aktualnim gibanjem v samoupravni preobrazbi naše družbe in jih je neposredno apliciral na sredino, v kateri je deloval. Vsekakor pa moramo posebej poudariti, da je komite posvetil vse preveč pozornosti nekaterim splošnim vprašanjem, ki niso toliko povezana z delom in življenjem posameznih TOZD oziroma VDO kakor tudi ne s problematiko, s katero se srečujejo pedagoški delavci in študentje. Posledica takšnega dela je bilo tudi sprejemanje stališč in sklepov, ki niso konkretno obvezovali in tudi niso spremenili slabosti. Med komunisti na mariborski univerzi je bilo vse premalo kritičnosti in samokritičnosti ob problematiki, s katero so se srečevali pri delu. Ne smemo pa seveda mimo kadrovskih težav, s katerimi so se nenehno soočali, vzporedno s tem pa so bili nekateri člani komiteja tudi neaktivni in so na številnih pomembnih sejah in razpravah le molčali in na njih niso bili aktivni soudeleženci. Vse premalo je bilo čutiti tudi samoiniciative posameznih članov in konsolidacije s širokim krogom vseh članov ZK na univerzi. Tudi organiziranost OO ZKS ni preveč dobra. Ponekod so OO zelo številne, in veliko število članov že organizacijsko onemogoča in preprečuje večjo aktivnost vsega članstva ZK. Pa poglejmo še tale podatke. Na univerzi v Mariboru je vključeno v ZK 68 odstotkov vseh zaposlenih in 16 odstotkov rednih študentov. Ti odstotki veliko povedo in pričakovali bi tudi večjo angažiranost, hitrejše reševanje samoupravne preobrazbe in vključevanje v širša družbena dogajanja, ki se odražajo tudi v visokem šolstvu. Komunisti bodo morali zlasti pospešiti akcijo usmerjenega izobraževanja, svobodno menjavo dela in preobrazbo visokega šolstva. Na tem področju so bili doseženi zadovoljivi rezultati, vendar pa je prav, da spregovorimo tudi o slabostih, ki so se tukaj pokazale zlasti v slabem izpolnjevanju statutarnih določb statuta ZKS, slabem uresničevanju sklepov in podobno. Člani UK velikokrat niso prenašali stališč in sklepov na OO ZK in se je tako njihovo delo odražalo in omejevalo zgolj na prisotnost na sejah. Tudi povezava med UK ZKS in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v Mariboru in regiji ni bila najboljša. Prav ta povezava bi lahko veliko koristila pri tesnejšem povezovanju univerze z družbenim delom. In ne nazadnje, omeniti moramo tudi slabosti na področju informiranja in zlasti idejnopoličnega dela. Temu bodo v prihodnjem obdobju morali posvečati veliko več pozornosti.

Takšna kritična ocena in številne pobude, ki so jih dali razpravjalci na konferenci, bodo nedvomno veliko prispevale k boljšemu in uspešnejšemu delu komunistov na univerzi. Funkcijo sekretarja komiteja UK ZKS bo odslej opravljal magister Matjaž Mulej, njegov pomočnik pa je študent VPS Marjan Fekonja.

Marjan Toš

DELO PO NOVEM

Pred kratkim je bil na VAŠ ustanovljen aktiv študentov ZKJ, ki se skupaj z aktivom delavcev povezuje v OO ZKJ na VAŠ. Aktiv šteje trenutno 13 članov, za sekretarja pa je bil izvoljen Srečko Kosovel, študent II. letnika. Izdelan je že osnutek programa dela, ki bo kmalu sprejet. Že sedaj pa se izvajajo nekatere konkretne akcije. Še ena možnost za študente več.

SPET TEŽAVE Z ZVEZNIH PRORAČUNOM

Delegati zvezne skupščine so že dobili predlog dohodkov in izdatkov zveznega proračuna za leto 1978. Izdatki proračuna naj bi se povečali za 14,4 % glede na lansko leto (znesli bi 86,6 milijarde dinarjev) in istočasno presegli redne prihodke za 12 milijard dinarjev. Ta deficit naj bi po predlogu pokrila Narodna banka Jugoslavije s primarno emisijo denarja. Prve kritične ocene predloga se nanašajo prav na občutno povečanje proračuna in način pokrivanja primanjkljaja.

Čeprav bi se sredstva proračuna povečala za 14,4 %, ne bi bilo dovolj denarja za predvidene intervencije v kmetijstvu in za izvozne olajšave. Tako menijo nekateri strokovnjaki in dodajajo, da tudi prihodki najbrž ne bodo dosegli planirane višine, ker so prihodki od davka na promet proizvodov v republikah že letos nižji od planiranih in se v republikah sprašujejo, kako bodo pokrili povečane obveznosti do zveznega proračuna.

Proračunski deficit v znesku 12 milijard dinarjev naj bi pokrili s kreditom Narodne banke Jugoslavije brez obresti in brez obveznosti vračanja. To pomeni natisniti za 12 milijard denarja, za ta znesek povečati povpraševanje, ne da bi istočasno povečali tudi proizvodnjo, s tem pa ustvariti še en dejavnik inflacijskega pritiska, ki se bo pridružil že obstoječim: visoki konjunkturi, močni investicijski aktivnosti, ki se bo zaradi ugodne rasti dohodka še povečala, in rasti uvoznih cen. Ti faktorji pritiska na cene pa lahko ogrozijo ekonomsko stabilizacijo, ki je eden osnovnih strateških ciljev družbenega načrta Jugoslavije do leta 1980.

Leta 1976 so se izdatki zveznega proračuna povečali za 8,5 % več kot družbeni proizvod, letos naj bi bili za odstotek višji, čeprav bi morala splošna potrošnja rasti počasneje kot družbeni proizvod, če pravimo, da hočemo vse oblike porabe uskladiti z velikostjo ustvarjenega dohodka. Vprašanje je, ali bomo prihodnje leto res povečali družbeni proizvod za skoraj 15 %, kot planirajo sestavljavci proračuna, da bi lahko za 14 % povečali tudi zvezni proračun? V osnutku resolucije o izvajanju srednjeročnega plana v letu 1978 je za Slovenijo predvidena le 6% stopnja rasti družbenega proizvoda, v prvih dveh letih izvajanja plana pa je dosegla le 4,5 %!

STABILIZACIJA TUDI V FEDERACIJI

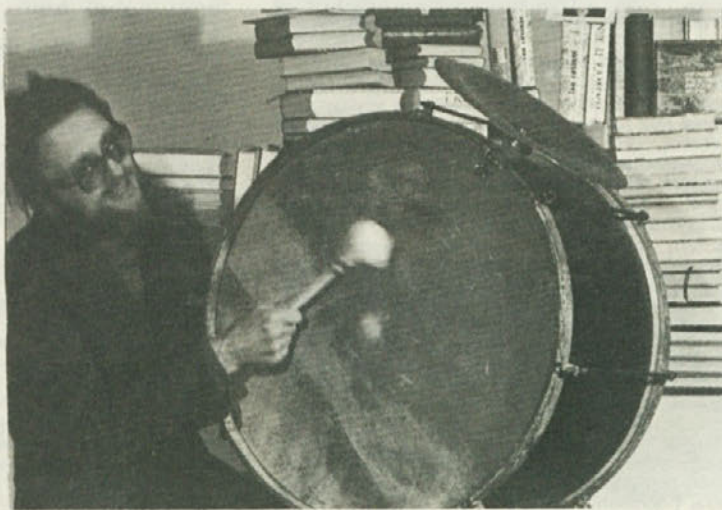
Načelo ekonomske stabilizacije moramo dosledno uresničevati tudi na najvišjem nivoju upravljanja gospodarskega sistema, če ga želimo uspešno uveljavljati tudi na nižjih nivojih, npr. pri odločanju o OD v skladu z dohodkom. Analiza ZIS namreč kaže, da sta skupna in splošna poraba rasli v obdobju 1973 do 1976 hitreje kot OD. Vse pretirane porabe pa delujejo proti politiki stabilizacije.

Povečevanje proračuna pa ima še druge posledice. Z njim prerazdelujemo del na novo ustvarjene vrednosti (uvozne olajšave), s tem pa deformiramo princip delitve dohodka po vloženem delu. Močan proračun pa tudi ni porok za odpravljanje statističnih tendenc in krepitev samoupravljanja na vseh področjih in ravneh, kar smo tudi zapisali kot strateški družbeni cilj.

Ker se določenemu povečanju proračuna delegati tudi letos ne bodo mogli izogniti, pa bo treba še enkrat preveriti, ali poleg emisije ne obstaja noben drug ustrežnejši način pokrivanja budžetskega primanjkljaja. Ekonomisti pravijo, da so tudi drugi načini, ki so le nekoliko bolj komplicirani.

Tako predlagajo za zmanjšanje izdatkov varčevanje in racionalizacijo v organiziranosti državnih organov realni tečaj dinarja, ki bi spodbudil izvoz in bi lahko bile izvozne stimulacije nižje. Za pokrivanje deficita pa je moč uporabiti javno posojilo, kredite pri poslovnih bankah ter določene spremembe v carinski in davčni politiki. Če bi uporabili ustrezno kombinacijo teh ukrepov ali vsaj nekatere od njih, bi gotovo veliko ustrežneje uskladili dohodke in izdatke v proračunu.

S. Ploj

ALI PEDAGOGI TAKO KOT GRADNJA?

V Mariboru so že precej časa „na tapeti“ razgovori o gradnji nove stavbe, Pedagoške akademije. Ker so dela že pri koncu, smo se pozanimali, kdaj se bo PA tudi zares preselila.

Pogovarjali smo se s inž. Štefanom Požlepom, predsednikom gradbenega odbora na PA, s tov. Miro Zalar, tajnico PA, s tov. Mijo Cizej, računovodkinjo, prisotni pa so bili tudi predstavniki študentov...

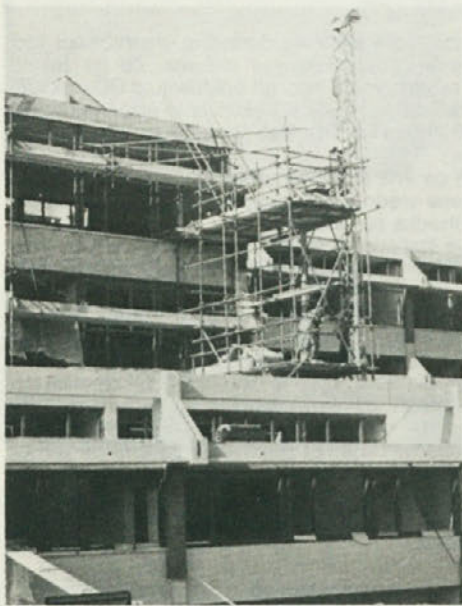
KATEDRA: Najprej nas zanima, koliko je bilo ponudnikov za gradnjo nove pedagoške akademije?

Inž. POŽLEP: Prijavili so se štirje ponudniki: Stavbar, Konstruktor, Gradis in Gradbeno podjetje iz Dravograda. Že v postopku dokumentacije je Dravograd izpadel, ker le-ta ni bila popolna. Tako so ostala samo mariborska podjetja.

KATEDRA: Zakaj je bil izbran prav Stavbar? Kot vemo, so se zaradi tega ponekod pojavile določene kritike.

Inž. POŽLEP: O tem je bilo že veliko povedanega. Prednost Stavbarja je bila v tem, če gledamo v celoti, ker je ponudil takšne pogoje, ki so bili najboljše za izbor – ne gre samo za finančno vrednotenje, temveč je Stavbar ponudil tudi najboljše pogoje za premostitveno kreditiranje, kar je bilo za nas izredno pomembno, saj smo gradnjo začeli s finančno konstrukcijo, ki naj bi tekla dve leti, naša gradnja pa naj bi potekala eno leto. Tako bi morali za eno leto poiskati premostitvene finančne vire in ti so bili zagotovljeni deloma pri Mariborski banki, deloma pa s kreditiranjem izvajalca.

KATEDRA: Ravno v zvezi z premostitvenimi krediti so se pojavili določeni problemi. Kako je prišlo do tega?

Ing. POŽLEP: Približno osemindvajset ur po tem, ko smo podpisali pogodbo in je torej naša investicija z vsemi soglasji in dovoljenji uradno stekla, se je pojavil nov zakon o investiranju vseh negospodarskih investicij, ki je zaostrel postopek financiranja negospodarskih objektov. Zato smo morali od tega trenutka dalje imeti zagotovljena vsa sredstva, potrebna za gradnjo (v obliki bančne garancije ali v obliki gotovinskega pologa pri banki). Ob tem je bilo bankam prepovedano kreditirati negospodarske investicije. Ta zakon je izšel julija 1975. Poudariti moram, da smo imeli srečo, saj smo nekaj dni pred tem zakonom že vse uredili in sploh še sklepali. Če nam to ne bi uspelo, niti graditi ne bi mogli. Denarja nismo imeli. RIS je financirala le po obrokih, ki zajemajo čas dveh let, in prvi obrok je znašal eno četrtno celotne vrednosti.

KATEDRA: Ali je res, da je zmanjkalo sredstev?

CIZEJ: Ne bi mogli trditi, da je sredstev zmanjkalo med gradnjo, temveč so se pojavile določene težave (večji izkopi), saj ni bilo vse do potankosti predvideno, zemljišče je bilo komunalno skoraj popolnoma neurejeno. Bili smo prvi, ki smo

začeli z gradnjo tako velikega kompleksa na tem področju in tako smo bili prisiljeni prispevati levji delež v finančni obliki, saj smo morali urediti kanalizacijo, telefon, elektro... Zaradi vsega tega smo morali ponovno predvideti celoten investicijski program in smo bili tako prisiljeni postaviti zahtevo po dodatnih sredstvih. Le-te je RIS oddobrila in nas bo financirala do 1979. leta.

Sedaj pa že prej omenjeni zakon ponovno sproščen, in tako lahko banka zopet kreditira negospodarstvo. Zato imamo urejene že vse kredite (v tem letu dobimo več kot polovico zahtevanih novih sredstev, ostalo pa v roku dveh let). Izvajalci nas v glavnem sami kreditirajo, ostalo pa krije banka, tako da lahko dela nemoteno potekajo in bomo končali v tem letu.

KATEDRA: Ali ni bilo mogoče, glede na situacijo, že prej predvideti nekaterih zapletov?

Inž. POŽLEP: Če hočemo razumeti celotno situacijo, moramo dati širše pojasnilo. Prostor, na katerem stoji nova PA, je že četrta oz. peta lokacija, ki je bila predvidena za gradnjo nove PA. Tako smo uporabili načrte, ki so bili prirejeni za prejšnje lokacije. Tretja lokacija, kot vam je znano, je bila predvidena ob kmetijski šoli, in ko je bila lokacija tehnično že skoraj obdelana, se je zopet spremenila, to pa zaradi pritožbe kmetijske šole, pa tudi drugi so ugovarjali. Zato je bila dokončno sprejeta sedanja lokacija.

Drugi problem pa je tale. Izdelali smo investicijski elaborat, ki je predvideval 2 fazi:

- gradnja PA,
- ureditev okolja (gradnja telovadnice, igrišča, športni objekti, kasneje pa je bila v to vključena tudi gradnja študentskih domov).

Ko smo predložili prej omenjeni elaborat komisiji, ki jo je imenoval sekretariat za kulturo in prosveto, leta ni imela pripomb na to, da bi začeli urejati okolje šole v drugi fazi (poudariti moram, da niti sami nismo vedeli, kakšno le-to je).

Ko smo elaborat izdelali, nihče ni vedel, kaj bodo obsegala komunalna dela. Pojavile so se celo trditve, da že obstajata vodovod in elektrika, ker je tam prej imel svoje prostore Tanin. Res je, da je vse to že obstajalo, vendar nikakor ni ustrezalo in zadoščalo potrebam tako velikega objekta.

Tudi če bi hoteli vključiti vse te stroške, to ni bilo mogoče, saj bi morali imeti projekt, predračune in vso tehnično dokumentacijo za ovrednotenje le-tega. Tako smo v elaboratu enostavno pripisali, da bo vse komunalno urejanje potekalo v drugem delu gradnje, ko bi bila zaključena tretja faza gradnje, in bi šele nato začeli z gradnjo telovadnice in deli drugega.

Ta problem je bil vedno sporen in dolgo časa sta RIS in občina Maribor druga druga očitali, kdo mora financirati Mariborsko komunalo (ena ali druga).

Sredstva za komunalno ureditev smo dobili z zamudo, vendar pa ne bi bilo koristi, če bi jih dobili prej, ker še nismo imeli potrebne dokumentacije. Tudi sedaj se še vedno pojavlja „papirnata vojna“ z občino in dokumentacija še vedno ni urejena.

KAKO JE Z DELI?

KATEDRA: Govori se o slabo opravljenih delih (krušenje ometa, brisoleji, ki niso vzdržali...). Kako je s tem?

Inž. POŽLEP: To ni res in je prav smešno. O tem so bila postavljena celo resna delegatska vprašanja. Žalostno je, da se je ravno v Mariboru pojavilo toliko vprašanj na to temo, kar je tudi izredno slabo vplivalo na proces za pridobitev dodatnih sredstev. Kdo je širil dezinformacije, mi ni znano, vsekakor pa so neutemeljene. Po takšnih govoricah bi se nova stavba PA morala že zdavnaj pogrezniti.

Ob tem moram poudariti, da sta prvo in drugo nadstropje že gotovi in vseljivi, samo vode še ni. Posebej moram pohvaliti projektanta, saj je stavba izredno racionalno grajena. Po vseh izračunih bomo porabili 12 milijard in 13 milijonov starih dinarjev (za stavbo, ki obsega približno 17000 kv. m, torej približno 5-ha kompleks, ki ga bomo komunalno popolnoma opremili). Pri tem naj poudarim, da moramo sami speljati PTT kanal, in to od Slomškovega trga (pri tem torej celo financiramo komunalo mestal), to se pravi od PTT poslojpa do nove PA. Kljub temu da je pri gradnji marsikdo pristavil svoj lonček, bo veljal kv. m manj kot 800.000 starih dinarjev, kar je pod toleriranimi normativi, ki jih priznava RIS. Za primerjavo naj navedem, da zneso kv. m stanovanja 930.000 starih dinarjev, in to brez notranje

opreme in komunalne ureditve. Torej gre za izredno poceni izvršena dela.

Zaradi izgradnje telovadnice, igrišč in drugega smo predvideli velik prostor in tako porabili veliko vsoto denarja za odkup zemljišč (Taninu okoli 300 milijonov starih dinarjev, Florini okoli 160 milijonov starih dinarjev). Pam si trditi, in to tudi zagovarjam, da je to izredno ekonomično zgrajeno poslojpe.

Za informacijo naj navedem, da smo začeli z gradnjo 1. 7. 1975, končali pa naj bi 15. 11. 1976. Vendar je denar dotekal po obrokih in smo morali v skladu s tem tudi graditi. Šele 1979 bomo dobili zadnji obrok 500 milijonov starih dinarjev. Na papirju, ampak zares samo na papirju, smo dobili 2 milijardi 100 milijonov starih dinarjev dodatnih sredstev, vendar je v resnici šlo samo za 1 milijardo starih dinarjev. Ostalo bomo morali dobiti pri dobaviteljih opreme in pri banki, kar pa je že urejeno.

KDAJ SELITEV?

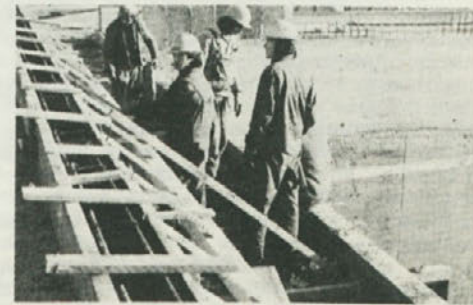
KATEDRA: Kdaj se bo PA dokončno izselila iz stare stavbe, saj vemo, da bi VPS želela začeti predavanja v stari PA že to leto?

Inž. POŽLEP: Mi nismo krivi, če nimamo denarja, in VPS nam tudi nič ne more. Selitev je odvisna od naslednjih faktorjev: vložili smo prošnjo za izdajo gradbenega dovoljenja za gradnjo rezervorjev za gorivo in za ureditev okolja. Ta postopek bo šel iz Maribora v Ljubljano, in ko bo vsa „papirnata vojna“ končana, bomo pričeli z gradnjo le-tega.

Področje, kjer stoji stavba, predstavlja mejo mariborskega vodnega rezervoarja, ki je pod posebno zakonsko zaščito. Ljubljana pa je pristojna za izdajo gradbenih dovoljenj.

Za drugo fazo smo šele pred tremi tedni dobili denar, in kot vemo, ustrezne dokumentacije ni mogoče dobiti, če ni denarja.

Cisterne vključujejo tudi cisterne za študentske domove in smo tako vezani tudi na njih. Za vsem tem so na vrsti tudi montažeri in preden lahko zakurimo, bo preteklo šest tednov, nato pa še dva tedna traja, da bodo gotova instalacijska dela. Torej to je že osem tednov od trenutka, ko smo dobili gradbeno dovoljenje. Potem je potrebno vsaj še kakšnih 10 dni za postoritve vseh drobnih nujnih del. Tako zneso vse skupaj že 10 tednov. Mislim, da nisem črnogled, če rečem, seveda če ne bo kakšnih zastojev pri tehničnem pregledu, tu mislim na možne napake, ki bi jih morali naknadno opraviti (npr. napake na cevovodih), bi lahko začeli normalno delati v novi stavbi v

začetku letnega semestra. Katerikoli rok prej bi bilo nerealno predvidevati. Na skupščini RIS, kjer sem delegat, sem sicer svečano izjavil, da bo otvoritev okoli 25. novembra letos.

Tov. ZALAR: Mislim, da bomo otvoritev lahko naredili v tem času.

KATEDRA: Zanima nas, zakaj denar že v začetku ni bil v celoti zagotovljen?

Inž. POŽLEP: RIS ni imela denarja, saj je istočasno financirala ekonomsko fakulteto v Ljubljani. Sedaj smo pri zahtevku za dodatna sredstva predložili predračun, ki je vključeval komunalno ureditev, ureditev okolja, laboratorijsko opremo, učila. Od predlaganih 3 milijard so nam odobrili 2 milijardi 100 milijonov starih dinarjev. Pri tem pa so nam črtali opremo za laboratorij. Torej bi morali delati brez učil in bomo tako prisiljeni uporabljati ta, ki jih imamo sedaj.

Tov. CIZEJ: Učila kupujemo iz lastne amortizacije, kolikor je pač denarja.

KATEDRA: To torej pomeni, da tudi v novi zgradbi pedagoški proces ne bo bistveno kvalitetnejši?

Inž. POŽLEP: Za dodatna sredstva sploh ni upanja in na RIS so izjavili, da sta 2 milijardi 100 milijonov

ŠTUDENT JE SO ZAVIHALI ROKAVE

V ponedeljek, 10. oktobra 1977, so tudi študentje PA začeli urejati okolje nove PA.

Zamisli o prostovoljnih delovnih akcijah v okviru urejanja okolja nove PA je že stara, saj so jo poskušali uresničiti že prejšnje šolsko leto, a se je vse končalo le pri pogovorih. Videti je, da je bil takrat tudi čas neustrezen, saj bi se morali lotiti dela v maju in juniju, a kot vemo, je to čas izpitnih rokov.

Kljub vsem začetnim težavam pa je vodstvo študentov na PA (ob pomoči predsednika gradbenega odbora za novo PA tov. inž. Štefana Požlepa) uspelo pripraviti potek dela in tudi plakati na oglasnih deskah vabijo študente, naj zavihajo rokave in poprimo za orodje.

Študentje hodijo na delo organizirano, in sicer po katedrah; in tako dela dopoldne skupina študentov s katedre za fiziko in popoldan skupina s katedre za telesno vzgojo (kot je pač vnaprej določeno).

Okolje nove PA je še precej neurejeno, saj je okoli zgradbe polno odvečnega grmičevja in razraslega vejevja, ki marsikje tvori pravo goščavo. Zato je okolico potrebno preurediti, a najprej mora biti odstranjena podrast. Na tem mestu naj bi v prihodnosti uredili park, ki bi naj bil celotni zgradbi prijetno dopolnilo. Za delo, ki je na takšnem terenu potrebno, pa so najbolj primerne človeške roke. V enem dnevu se izmenjata dve skupini, in sicer je v eni delovni skupini do petnajst študentov. Delo ni preveč naporno. Medtem ko eni s sekirami in srpi krčijo goščavo, drugi odnašajo vejevje stran. Tudi za jedačo in pijačo je poskrbljeno.

Odziv študentov PA je dokaj ugoden in tako delo vsak dan (razen sobot, nedelj in deževnih dni) nemoteno teče. Vsekakor je tovrsten „trim“ zelo redke med študenti, ki že po tradiciji „slovijo“ kot lenobe, vsaj kar se dela tiče. Mislim, da takšna „rekreacija“ tudi starih bajtam pa še mnogim drugim ne bi škodila, saj bi se na tak način lahko znebili že tako neprijetnega in vse bolj rastočega trebuščka.

Za študente PA pa velja: le tako naprej!

Edi Korat

„Študentje in delavci pedagoške akademije smo se odločili, da sami uredimo okolico nove pedagoške akademije – bodočega pedagoškega centra v Mariboru. Zato smo formirali delovne skupine (10 ljudi), ki bodo vsak dan od 8-13 ure urejali okolico. Delo bo potekalo vse do vselitve v nove prostore. Uredili bomo botanični vrt, parkirne prostore, zelenice, itd.

S tem želimo prispevati k lepšemu izgledu okolice bodočega pedagoškega centra.

V NOVIH ŠTUDENTSKIH STOLPIČIH DRUGAČE

Julija prihodnje leto bo dograjen prvi od treh študentskih stolpičev, ki naj bi zrasli ob novi pedagoški akademiji na koroškem platoju. Zanj sme gradbeni odbor porabiti po normativih izobraževalne skupnosti Slovenije nekaj več kot 33 milijonov dinarjev, ki so jih zbrali delavci v Sloveniji s prispevkom iz svojega bruto osebnega dohodka (od šestodstotnega prispevka za stanovanjsko zidavo so namenili 0,3 odstotka OD tudi za študentska stanovanja).

750 POSTELJ DO LETA 1980

Študentje mariborske univerze že od leta 1971 niso dobili niti ene nove študentske sobe, zato bo zdaj gradnja nekoliko pospešena. Prvemu stolpiču, ki je zdaj že pod streho, naj bi se prihodnje leto pridružil drugi. Obstaja možnost, da bi ga začeli graditi že v začetku koledarskega leta, tedaj bi bil morda končan do konca leta. Gotovo pa je vsaj to, da ga bomo prihodnje leto začeli graditi. Do leta 1980 bi morali na koroškem platoju postaviti in opremiti še tretji predvideni stolpič, tako da bi bilo v naselju ob Gosposvetski cesti prostora za 750 študentov (od tega za 250 študentov v enoposteljnih sobah). Taka dinamika gradnje je določena s programom izgradnje dijaških in študentskih domov v Sloveniji, ki je začrtal še gradnjo dveh študentskih domov v Ljubljani in 20 dijaških domov po vsej Sloveniji (od teh so koprski, mariborski in velenjski že zgotovljeni).

Sistemske rešitve za problem študentskih in dijaških stanovanj predstavlja družbeni dogovor o gradnji študentskih in dijaških domov. Delavci v OZD, ki so ga podpisali (po učinkoviti politični akciji), so se odločili prepustiti del stanovanjskega prispevka za gradnjo študentskih stanovanj. Tako je stanovanjsko vprašanje mladih, ki se izobražujejo zunaj kraja stalnega bivališča, postalo vprašanje vseh slovenskih delavcev, ne pa samo problem neke šole, univerze ali občine, kot je bilo to do podpisane družbenega dogovora. Za prve tri študentske domove ob Tyrševi ulici je združenje mariborskih visokošolskih zavodov zbralo vsa razpoložljiva sredstva, svoja in lokalna, tako da je Slovenija prispevala za prva dva objekta le 50 odstotkov sredstev. Tak način financiranja ocenjuje Karel Koren, bivši direktor mariborskih študentskih domov, v svojem prikazu razvoja študentskih domov kot „verjetno edinstven primer ne samo v SR Sloveniji, ampak tudi v SFRJ“.

Vprašanje študentskih stanovanj se je začelo v Mariboru reševati dokaj pozno, kot omenja avtor prikaza razvoja, zaradi prepričanja, da bo večina rednih študentov mariborskih visokošolskih zavodov iz mariborske regije. Kmalu pa se je pokazalo, da so mariborski visokošolski zavodi predrl regionalne meje. Tedaj ni bilo več mogoče reševati stanovanjskih vprašanj študentov z nastanitvijo v internatih za srednje šole in v samskih domovih nekaterih podjetij, kjer je za tako bilo premalo prostora (novembra 1964 so študentje začasno stanovali tudi v hotelih, ravno tako kot letos dijaki v Kopru).

NA KOROŠKEM PLATOJU SPALNO NASELJE?

Prvi stolpič na koroškem platoju bo sprejel večinoma študente pedagoške akademije, naslednja dva predvsem študente visoke tehniške šole. Do leta 1985 naj bi sezidali še četrty stolpič, v marčtu pa je tudi gradnja večnamenskega objekta. Ne ve se še, ali bo zanj denar ali ne.

Normativi izobraževalne skupnosti Slovenije namreč določajo površino 14 kvadratnih metrov na ležišče in ta maksimum je tipski projekt za študentski dom, ki ga je izobraževalna skupnost Slovenije naročila pri Stavbarja, popolnoma izkoristil za spalnice in bivalne prostore v domu. To pomeni, da omenjeni normativi ne dajejo možnosti, da bi zgradili morda še jedilnico, družabne prostore, prostore za občudnijske dejavnosti in rekreacijo.

Problem morda ne bo tako pereč, ker so stolpiči v bližini PA, ki bo gotovo imela tudi kak objekt za rekreacijo, ki bo sužil vsem študentom. Vprašanje ostalih prostorov pa ostane odprto. Posebej še, ker bo novo študentsko naselje odmaknjeno od mestnega središča in bo zato treba organizirati v naselju nekatere dodatne funkcije, npr. trgovino in prehrano. Te dodatne funkcije bo poseben tim strokovnjakov opredelil v študiji, ki mora biti izdelana do 30. junija 1978. S študijo naj bi pri podpisnikih utemeljili potrebo po večnamenskem objektu in jih prepričali, da povečajo površino po ležišču morda za dva kvadratna metra, da bi bil tako normativ 16 kvadratnih metrov. S tem bi se nekoliko približali normativom v razvitih deželah Evrope, kjer pride na ležišče tudi do 23 kvadratnih metrov. Seveda mora normativ ostati v mejah, ki jih določa naš narodni dohodek, toda dejstvo, da so spremljajoči objekti nujni v vsakem naselju, torej tudi študentskem, bi morali upoštevati.

DRUGAČNA ORGANIZACIJA ŽIVLJENJA

Novi študentski stolpiči bodo drugačni tudi po načinu življenja. Nič več ne bodo kasarne s spalnicami, ampak so že stene postavljene tako, da bodo prostori ustrezali tudi drugim življenjskim funkcijam.

V vsaki etaži bodo štiri enote, enota pa bodo sestavljale tri enoposteljne in dve dvoposteljni sobi, torej sedem stanovalcev, družina, ki bo imela skupne sanitarije, kuhinjo in bivalni prostor. To je najbrž pomemben premik k drugačnemu življenju v domovih, ki se danes preveč razlikuje od normalnega življenja doma in je zgolj neko začasno in zasilno prebivanje.

Sonja Pljot

PRAKSA: ŠTIPENDIRANJE BREZ KADROVANJA ALI POT BREZ CILJA

ZDRUŽENA SREDSTVA — ZDRUŽENA NAPAKA

Ob osnutku predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji, katerega razprava se v teh dneh zaključuje je potrebna zopet kritično in to objektivno kritično spregovoriti o delu oziroma štipendiranju iz združenih sredstev, kot je predvideno da steče v začetku prihodnjega šolskega leta. Izhajajoč iz preteklih dveh let so ravno področje združevanja sredstev in solidarnostnega prelivanja od bolj razvitih k manj razvitim občinam pestile subjektivne odločitve in splošna nedograjnost sistema štipendiranja (družbene pomanjkljivosti).

Kot smo že navajeni včasih pseudoreformirano zreformirano početi marsikaj, mnogokrat le povsem spontano preobračati stanke, brez spreminjanja globljega pomena, pa tudi sicer ob spreminjanju pomena nadaljevati z delom po starem naprej, tako je popolnoma enakemu procesu podvržen tudi sistem štipendiranja, ki se oblikovno in organizacijsko neprestano spreminja, reformira, dopolnjuje, vendar bistvo vsebinske zasnove ostaja na stari sledi že popreje preoblikovane navidezne akcije. Kako si naj drugače razlagamo besede, ki jih pogosto slišimo s strani občinskih pa tudi republiških samoupravnih organov v stilu tistega starega napeva: „Mi si prizadevamo, nismo pa krivci za obstoječe stanje!“ Gotovo je da niso izključni krivci, so pa poglaviti krivci — storilci trenutnih razmer v štipendijski politiki, kajti kdo bo za to odgovoren, če ne strokovne službe pri komisijah podpisnicah v občinah in republiška skupna komisija kateri je bila zaupana izredno pomembna pa tudi zahtevna naloga, koordinatorja dela, ki na republiškem nivoju usklajuje potrebe in zahteve s področja štipendiranja v SR Sloveniji.

Kdo je torej kriv, da v veliki večini občin štipendiranje ni potekalo po samoupravnih načelih — poleg občinskih služb tudi republiška; ter kdo zagotavlja, da bo prihodnji koncept štipendijske politike odpravil neodgovorno ravnanje z delitvijo družbenih sredstev le, če bomo uveljavljali vsako leto nove, oziroma dopolnjene družbene dogovore, namesto da bi zaostriili odgovornost in spoštovanje družbeno dogovorjenih načel. Takšnega boga ne bomo srečali, ker enostavno ne ustreza razvoju naše družbene skupnosti! Zato ponovno poudarjamo, da krivde za kaos ne nosi družbeni dogovor o štipendiranju, temveč deviacije pristojnih in odgovornih v republik in seveda tudi v občinah, ki mislijo štipendiranje le preobleči, telo pa pustiti trohneti naprej! Mar bomo ob vsakem spremenjenem dogovoru

spreminjali citate, ohranjali pa delovne navade in ambicije. Tako se bomo morali v dogledni perspektivi dogovarjati o spremembah mesečno ali celo tedensko! Res ironično!

Štipendiranje iz združenih sredstev je izraz nečistih razmer v kadrovske politiki na Slovenskem in spretno prikrivanje interesov liberalizma v organizacijah združenega dela, ki niso podeljevale kadrovskih štipendij.

Stanje o štipendistih v mesecu juliju letošnjega leta je pokazalo sledečo paradoksalno podobo izigravanja političnih sklepov:

A. Občine, ki so gospodarsko zelo razvite imajo mnogo več štipendistov, ki prejemajo štipendijo le iz združenih sredstev (a) kot tistih, ki so kadrovske vezani (b):

	a	b
1. Celje	287	208
2. Jesenice	226	161
3. Kamnik	145	71
4. Koper	404	276
5. Kranj	385	104
6. Ljubljana — Bežigrad	91	21
7. Ljubljana — Center	106	17
8. Ljubljana — Moste	116	51
9. Ljubljana — Šiška	217	136
10. Ljubljana — Vič	198	80
11. Maribor	989	452
12. Radovljica	264	120
13. Škofja Loka	388	156
14. Trbovlje	85	41
15. Trzin	75	37
16. Vrhnika	91	25
17. Domžale	150	35

B. Nasprotno pa je struktura štipendistov v občinah s šibkim gospodarskim potencialom (manj razvite občine) relativno ugodna:

	a	b
1. Črknica	91	238
2. Črnomelj	94	211
3. Idrija	99	251
4. Mozirje	88	179
5. Metlika	19	91
6. Ševnica	98	191
7. Šentjur	142	239
8. Šmarje	188	328
9. Tolmin	158	401

C. Obstojajo pa tudi redke izjeme v dobrem pomenu besede povedano gospodarsko krepke občine, ki so podeljevale štipendije tako, kot je bilo sklenjeno:

	a	b
1. Ajdovščina	185	294
2. Nova Gorica	291	424
3. Novo mesto	194	656
4. Postojna	84	203
5. Ravne	126	256
6. Velenje	174	192

Če združimo sklop podatkov z ugotovitvijo: pisana paleta števil, pisana zmeda, pisani štipendisti, pisana javnost, toda povsem „čista“ dogajanja s „čistimi“ odgovornimi, smo napravili podrobno analizo štipendijskih dogodkov. Dokaz: nekateri dobro delajo, velika večina pa povsem neodgovorno (pod A.) tako kot v občinah Izola in Piran, odkoder podatkov sploh nismo dobili (so tabu za javnost). Če h kopici podatkov dodamo še to, da polovico štipendij iz združenih sredstev (skoraj 5000) podeljujemo v gospodarsko razvitih občinah, ter da prav tam štipendiramo le 2000 učencev in študentov iz kadrovskih virov se lahko mirno usedemo na kahlo in počakamo na preoblečene akte. Samo v Ljubljani je bilo v veliki štipendijski raciji ukinjenih okrog 1000 štipendij iz združenih sredstev, na Jesenicah 244, v Kranju 249, Radovljici 270, Mariboru 199, Novem mestu 247, Škofji Loki 276 itd. skupaj v Sloveniji 6443. Prepričani pa smo, da vsaj polovico te številke predstavljajo tisti, ki niso prišli v ožji izbor za eliminacijo in so našli kanal skozi katerega so se rešili s potrdili, podkupovanji, rokovanji, poznanstvi itd., skratka po nekomunističnih in za naše razmere nesprejemljivih potezah. Koliko sredstev je požrlo v preteklih letih samo teh 6500 štipendistov, ter koliko se je s tem rešila situacija pri štipendiranju nam je dobro znano: brez dodatnih aktov ob odgovornostih in dolžnostih.

Brane Srčnik

Nekateri še vedno menijo, da naj ostanemo tudi v prihodnje pri stari praksi, kar naj se odraža v nepovezavi štipendiranja iz združenega dela in solidarnosti; težijo celo k nenačrtni kadrovske politiki. Res je danes lahko v naši družbi ustreliti zajca, predno sploh primemo za puško.

KADROVSKA ŠTIPENDIJA, ČE JE LE MOGOČE

Osnovna težnja dopolnitev družbenega dogovora o štipendiranju je, da se morajo učenci in študentje v večji meri odločati za kadrovske štipendije, če jih je le mogoče dobiti. V nasprotnem primeru — če učenec ali študent ne zaprosi za razpisano štipendijo, tudi izgubi pravico do štipendije iz združenih sredstev. Kadrovske štipendije naj bi prejemale vsako leto več učencev in študentov. Tako bi se zmanjševal pomen združenih sredstev, sistem štipendiranja pa bi zagotavljal kadre za uresničevanje razvojnih programov v OZD in samoupravnih interesnih skupnosti.

Višino štipendije naj bi, enako kot doslej, določal učni uspeh. Vendar je tudi pri kadrovskih štipendijah poudarjen socialni kriterij: torej ne štipendije vsakomur, ampak tistemu, ki jo najbolj potrebuje.

Osnutek predloga novega dogovora o štipendijski politiki predlaga dve različni točkovni lestvici za izračunavanje štipendije.

	I. varianta:	II. varianta:
za učence srednjih šol		
z zadostnim uspehom	350 točk	380 točk
z dobrim uspehom	400 točk	450 točk
s prav dobrim uspehom	450 točk	540 točk
z odličnim uspehom	500 točk	650 točk
za študente s povprečno oceno		
6,0 – 6,5 (2,0 – 2,4)	450 točk	600 točk
6,6 – 7,2 (2,5 – 2,9)	500 točk	650 točk
7,3 – 7,9 (3,0 – 3,4)	570 točk	720 točk
8,0 – 8,6 (3,5 – 3,9)	650 točk	800 točk
8,7 – 9,3 (4,0 – 4,4)	750 točk	900 točk
9,4 – 10 (4,5 – 5)	850 točk	1000 točk

Po 1. varianti bi lahko štipenditorji povečali točkovno vrednost za 200 točk tistim štipendistom, ki se izobražujejo

- za izjemno deficitarne poklice
- za vse deficitarne poklice

Deficitarnost poklicev opredelijo skupščine podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju na osnovi podatkov skupnosti za zaposlovanje. Za

območje republike opredeli pomanjkanje posameznih poklicev skupščine delegatov podpisnic samoupravnega sporazuma. Če upoštevamo ta določila, bi lahko zbral srednješolec z odličnim uspehom, ki se izobražuje za deficitarni poklic 700 točk kar ustreza solidni poprečni oceni za študenta. II. varianta ne predvideva nobenih dodatkov za deficitarnost poklica, zato pa so točkovne vrednosti nekoliko višje.

Višje za učence srednjih šol. Najvišja štipendija je za 50 točk nižja kot po prvi varianti, če gre za deficitarni poklic.

Obe varianti izpuščata dodatek za hitrost študija, to pa menijo predlagatelji sprememb ni več potreba zaradi spremenjenega študijskega režima.

Vsa zakonska določila, ki se nanašajo na planiranje, poudarjajo tudi pomen planiranja kadrov, ki pa je bilo doslej še posebej zapostavljeno. Vzrok

ŠTIPENDIJSKA POLITIKA V PRAKSI, ODGOVORNOST V GLAVAH ...

je v tem, da v OZD niti ni kvalitetnih dolgoročnih razvojnih programov, na podlagi katerih bi lahko določili tudi kadrovske potrebe.

Dosedanje štipendiranje pa se je srečevalo še z enim problemom: nekatere OZD so spoznale kadrovske potrebe, pa so se zanašale na štipendije iz združenih sredstev ali so razpisovale malo štipendij. V novem DD je nakazana obveznost, da štipenditorji skrbijo za zagotavljanje potrebnih kadrov, toda če ne bo v vsaki PIS tako učinkovitega preverjanja kadrovskih planov kot je storila PIS za tekstil, izpolnjevanja obveznosti ne bomo mogli kontrolirati.

Vrednost štipendijske točke bodo ugotavljali vsako leto znova. Dva predloga sta: ali za šolsko leto ali za koledarsko leto. Predlagatelji se ogrevajo za prvega, ker bo manj administriranja in ne bo zamud pri izplačevanju razlik, kot bi bile v drugem primeru. Tak izračun je poskus, da štipendije avtomatično vsklajujemo z gibanjem OD v Sloveniji vsako leto.

Kot doslej bodo lahko štipendisti OZD in SIS uveljavljali pravico do dopolnilne štipendije iz združenega dela sredstev, ki so izračunae kot razlike med najnižjo štipendijo po točkovni lestvici (za učence sred. šol 350 oz. 380 točk, za štud. 450 oz. 600 točk) in štipendijo, ki bi jim pripadla, če bi bili štipendisti združenih sredstev.

SIS bodo še naprej štipendirale kadre za OZD, ki so združene v SIS. Tako bodo dajale štipendije: občinske izobraževalne skupnosti, skupnosti za otroško varstvo, in osnovne šole, izobraževalne skupnosti Slovenije za srednje in visoko šolstvo, z visokošolskimi DO se bodo posebej sporazumele o štipendiranju podiplomskega študija iz sklada B. Kraigherja:

- raziskovalna skupnost Slovenije za znanstveno raziskovalno delo – podiplomski študij (sklad Borisa Kidriča)
- kulturne skupnosti za področje umetnosti in kulture (Prešernov sklad)

- telesnokulturne skupnosti, skupnosti zdravstvenega zavarovanja, in skupnosti socialnega varstva

Sklad za štipendiranje pri SIS se bo polnil tako, da bodo SIS in DO s tega področja sklenile samoupravni sporazum o združevanju sredstev za štipendiranje.

V poglavju o nalogah posameznih udeležencev dogovora je zapisano, da bo zveza skupnosti za zaposlovanje opravljala strokovno tehnično in

POTREBA ALI ODGOVORNOST?

finančno administratorska opravila v štipendiranju. Skupnosti iz združenj vzgojno izobraževalnih organizacij (torej PIS) bodo sodelovale s štipenditorji, tudi pri dogovorih o kadrovskih planih bo treba dosledno uveljaviti delegatsko načelo, sicer učinkovito preverjanje ne bo možno. Izvršni svet Slovenije, bo spremljal uresničevanje dogovora in skrbel za usklajevanje štipendijskih potreb načrtov družbenega razvoja. Predlagajo, ali bi urejal tudi štipendiranje kadrov za upravno politično-izvršilne in pravosodne organe v SR Sloveniji, vendar se v razpravi pojavlja mnenje, da bi bilo treba te štipendiste izenačiti z ostalimi. Pomembne naloge pri uresničevanju DD imajo še izvršni sveti skupščin občin, vse družbenopolitične organizacije in gospodarska zbornica Slovenije, ki si mora prizadevati, da bi čimvečji del mladih, ki se izobražujejo že v začetku šolanja povezali z OZD ali SIS.

S. Ploj

KAPLJA JE ŠE VEDNO VODA: TUDI PRI ŠTIPENDIJAH IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV!

Sedaj, ko zopet stojimo pred velikim vprašanjem, kako bo jutri, ni napak, da ponovimo dve tehtni in izredno aktualni ustavni načeli:

1. „Vsakdo si svobodno izbira poklic in zaposlitev!“
2. „Občani imajo pravico, da pod enakimi z zakonom določenimi pogoji pridobivajo znanje in strokovno izobrazbo na vseh stopnjah izobraževanja, v vseh vrstah šol in v drugih izobraževalnih zavodih!“

Komentar je ob dosedanjih poskusih ugotavljanja deficitarnosti in suficitarnosti poklicev vsekakor nepotreben.

BO JUTRI BOLJE?

O tem govori 6. člen osnutka predloga družbenega dogovora (DD) sledeče: V samoupravnem sporazumevanju bodo uveljavljeni enotni kriteriji za štipendiranje učencev in študentov, ki sicer imajo perspektivo, da se vključijo v združeno delo, vendar zanje še ni neposrednega kadrovskega interesa in so v slabšem socialno-ekonomskem položaju.

(Pomemben je poudarek, da so tudi štipendije iz združenih sredstev kadrovske pogojene) ter da „NE BO“? več dilem, ali je izbrani poklic potreben ali nel. Organi skupščin delegatov v občinah bodo morali upoštevati perspektivno izkazane kadrovske potrebe združenega dela, ki „SO VSAJ OKVIRNE“ — morajo biti plansko realno znane iz razvojnih planov, oziroma se bodo podpisniki po občinah dogovorili, kakšne so natančne kadrovske potrebe v perspektivi, za katere „še ni neposrednega interesa združenega dela“ — znana le splošna potreba, kar bo v razpisu navedeno. V kolikor prosilci ne bi uskladili svojih sposobnosti in nagnjenj s potrebami, ne bodo štipendirani v celoti, oziroma tako kot bi bili v primeru, če bi omenjeno načelo spoštovali, zato slabši materialni položaj še ni garant za štipendijo iz združenih sredstev, če prosilec pravilno ne upošteva družbenih potreb).

Tukaj gre torej zopet za diferenciacijo, ker bo inštrument politike štipendiranja iz združenih sredstev prisilil socialno šibke, da se bodo

razmerjih in zakonu o združenem delu. Enako bodo namesto občinskih komisij o štipendiranju v prihodnje delovale SKUPŠČINA DELEGATOV podpisnic SS v občinah zakonske in ustavne opredelitve novo organiziranost tudi vsebinsko krepijo).

Četrti odstavek določajo posebna pravila za delo skupščin delegatov v občini in republiki, ki precizirajo sestavo, delovanje, naloge, in pristojnosti delegatov, samoupravnega nadzora, njihovih izvršilnih organov in strokovnih služb. Pravila morajo biti sprejeta po enakem postopku kot samoupravni sporazum o štipendiranju.

(Potrebno je opredeliti in urediti delovanje skupščine delegatov in drugih organov s pravili, ki so sprejeta pri podpisnikih, kot sporazum s soglasjem skupščin delegatov v občinah. Drugi organi so vsaj **skupščina delegatov, samoupravna kontrola in izvršilni organi**. Pri štipendiranju doslej ni bilo organov samoupravne kontrole, ki bi morala biti v bodoče pri vsaki skupščini delegatov v občinah in republiki in delovati predvsem kot organ nadzora pri delu, izvršilnih organov, strokovnih služb in podpisnikov sporazuma. Odslej si noben organ (izvršilni v občini in izvršilni v republiki) **ne bo mogel** prisvajati nedogovorjenih pristojnosti, kar se je doslej pogosto dogajalo).

Neposreden kadrovski interes delavcev, ki po delegatskem načelu uveljavlja na skupščinah podpisnic SS in DD o štipendiranju (peti odstavek). Odgovornost bo v bodoče trdno slonela na delegatih, ki bodo za resnično uveljavljanje interesa združenega dela v skupščinah delegatov morali imeti mnenje svoje delegatske baze, ji poročati in odgovarjati o delu v skupščini (posebna vloga samoupravne kontrole in njen sestav — odločilen vpliv neposrednih proizvajalcev).

Izhajajoč iz drugega odstavka tega člena bo v SS o štipendiranju dogovorjen prispevek iz dohodka TOZD v SR Sloveniji.

Ob zaključku 6. člena se je potrebno resno vprašati, ali bomo zagotovili z dopolnjenim DD večjo vlogo subjekta dogovora — učenca ali študenta. Pozitivno ocenjujemo spremembe, ki ne dopuščajo več dvomov (naj bi, si bodo prizadevali, se angažirali...), temveč določno definirajo naloge: morajo.

Člen 7. ponazarja, da imajo pravico do štipendije iz združenih sredstev tisti učenci in študenti, pri katerih mesečni dohodek na člana v družini prosilca ne presega ZNOD (izjamčenega mesečnega neto osebnega dohodka) v SR Sloveniji in če izpolnjujejo druge s tem DD in SS zajete pogoje.

OBSEG ŠTIPENDIJE

Štipendija iz združenih sredstev se deli na

— **osnovno štipendijo**, ki upošteva del življenjskih stroškov (obleka, obutev, prehrana, šolske potrebščine ter kultura in rekreacija) učencev in študentov, ki se šolajo v kraju stalnega bivališča, ter sme dosegati za učence največ do 50 % in za študente največ do 60 % ZNOD v SR Sloveniji;

— **dodatek k osnovni štipendiji za povečane stroške**, za čas šolanja zunaj kraja stalnega bivališča (staršev, skrbnikov oz. zakonitih zastopnikov), ki znaša največ do 40 % ZNOD v SR Sloveniji;

— **dodatek za stroške prevoza v šolo, ki presega jo:**

1. varianta: 5 % ZNOD v SR Sloveniji
2. varianta: 10 % ZNOD v SR Sloveniji

Stroški mestnih prevozov se ne upoštevajo. Celotna štipendija (osnova z dodatki) iz združenih sredstev **ne more presehati ZNOD, v SR Sloveniji.**

Dodatki se med sabo izključujejo.

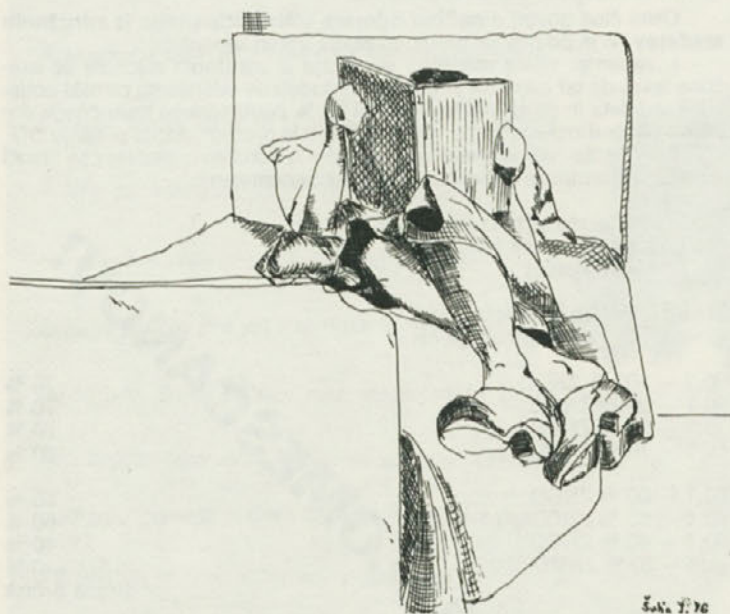
Kriterije, pravico in višino štipendije iz združenih sredstev **določa skupščina delegatov** podpisnikov SS o štipendiranju na ravni republike vsako leto pred razpisi štipendij iz združenih sredstev, ki **se razpisujejo in podeljujejo enkrat na leto** in sočasno v celotni SR Sloveniji.

V dosedanjem DD ni bila opredeljena pravica do štipendije iz združenih sredstev — ali imajo pravico vsi ali pa je omejena — izhajal pa je iz dejstva, da je štipendija iz združenih sredstev pravica za vse.

V novem DD je potrebno natančneje opredeliti, kdaj se **pridobi pravica zaprositve za štipendijo**, šele nato pa govoriti o vsebini (sestavi). Pravica zaprositi za štipendijo je **omejena glede na socialni položaj prosilca**, torej imajo pravico tisti, katerih dohodek na člana družine ne presega ZNOD v SR Sloveniji (vsako leto posebej določen, po zakonu in s sindikalno listo). Zdrževanje sredstev iz 0,5 % od OD ne širi te pravice nad predvidenim cenzusom.

Ob našem turističnem štipendiranju se je po občinah uveljavilo geslo: če boš pošteno ravnal, potem boš tepen, s tabo vred pa tudi tvoji štipendisti!

Madona, ali nisem nekoč nekje prebral, da je posilstvo hudo kaznjivo dejanje!

Š. K. 7. 76

odločali izključno za deficitarne smeri študija medtem, ko bo bogatim mogoča prosta izbira, ker ne bodo imeli nad sabo Damoklovega meča (štipendija). Govorimo lahko o elitizmu, ki bi puščal v družbi neslutene posledice!

Drugi odstavek istega člena se razlikuje od dosedanjega po tem, da določneje govori o solidarnostnem prelivanju združenih sredstev, ki ga uredijo podpisniki samoupravnega sporazuma (SS) z merili o načinu in pogojih združevanja sredstev. Merila sprejemajo vse skupščine delegatov v občinah, skupno ugotovitev pa sprejme skupščina delegatov na ravni republike (občinski delegati).

Nadaljnji odstavek govori o gospodarjenju delavcev v združenem delu prek svojih delegatov v skupščinah delegatov podpisnic SS o štipendiranju v občinah in v skupščini delegatov na nivoju republike, ki je sestavljena iz delegatov skupščin podpisnic SS v občinah. (DD opredeljuje in poudarja gospodarjenje z družbenimi sredstvi: o razporejanju in delitvi dohodka odločajo delavci v združenem delu, ki dohodek ustvarjajo in je torej njihova neodtujljiva pravica tudi razporejanje dohodka v štipendijsko politiko).

Dosedanjo skupno komisijo na ravni republike zamenjuje skupščina delegatov, kar je samoupravno usklajeno in opredeljeno v delegatskih

OD ZDRUŽENIH SREDSTEV H KADROVSKIM ŠTIPENDIJAM

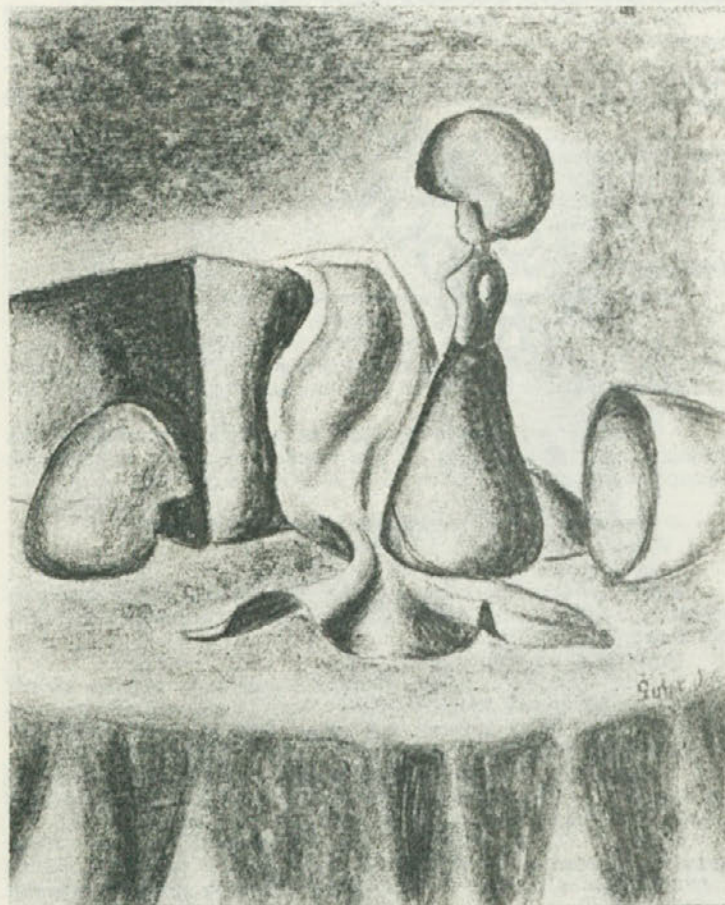
Štipendije iz združenih bodo v bodoče **le izjema** za tiste, za katere združeno delo še nima neposrednega interesa, so pa **perspektivne potrebe v globalu izčrpane** in brez družbene pomoči ne bi mogli nadaljevati šolanja, ker so v slabem materialnem položaju. **Omejitveni cenzus** je potreben zaradi omejenih sredstev, da pa bo v perspektivi **usmerjeno izobraževanje** organizirano na osnovi potreb združenega dela! Do takrat naj bi se štipendiranje iz **združenih sredstev postopno izločilo**, ker bo reforma šolstva zasnovana na potrebah združenega dela in bodo **dominirale kadrovske štipendije**, zato se bo predlagani cenzus postopno z reformo usmerjenega izobraževanja zniževal. Tako bo omogočeno šolanje sposobnim učencem in študentom; ki šolanja zaradi slabšega materialnega stanja in neusklajenega šolstva ne bi mogli nadaljevati.

ZNOD v letu 1977 znaša v SRS 55 % povprečnega mesečnega OD v gospodarstvu, kar je 2162 din (povprečni mesečni OD je bil v minulem letu 3932 din). Pravico zaprositi za štipendijo iz združenih sredstev bodo imeli tisti, pri katerih dohodek na družinskega člana ne presega 2162 din mesečno.

Načelo izjemnosti štipendiranja iz združenih sredstev bo z reformo izobraževanja preraslo v frazo, ko bo potrebno posebne socialne primere reševati iz sredstev tistih skupnosti, katerih naloga je socialno izenačevanje.

Višina štipendije je bila doslej enotna — maksimum štipendije je bil enak maksimumu življenjskih stroškov za tiste, ki so bivali v času šolanja zunaj stalnega bivališča, vsem ostalim se je del štipendije odbijal.

V novem osnutku je **merilo za osnovno štipendijo** del stroškov šolanja za tiste, ki se šolajo v kraju stalnega bivališča. Predlogi se zavzemajo za zniževanje štipendije tistim, ki se šolajo v kraju stalnega bivališča v primerjavi s tistimi, ki se vozijo ali bivajo zunaj kraja stalnega bivališča. Po ocenah **delež osnovne štipendije** ne bo mogel biti večji od 50 % za učenca in 60 % za študenta, kot je ZNOD v SRS, lahko pa je manjši.

IZRAČUN ŠTIPENDIJE

Osnovna štipendija za letos bi tako znašala:

- a) do 50 % ZNOD za učenca = 1081 din
- b) do 60 % ZNOD za študente = 1297 din

Ta osnovna štipendija bo veljala za tiste, ki se šolajo v kraju stalnega bivališča, za ostale pa pomeni to **osnovo** — pomožni maksimum, brez odštete deleža staršev.

Kadar učenec ali študent biva zunaj kraja stalnega bivališča, prejme še dodatek do 40 % ZNOD k osnovni štipendiji za povečane stroške.

Iz tega sledi:

a) štipendija za učenca:

- do 50 % ZNOD — osnovna štipendija
- do 40 % ZNOD — dodatek
- do 90 % ZNOD — skupaj

b) štipendija za študenta

- do 60 % ZNOD — osnovna štipendija
- do 40 % ZNOD — dodatek
- do 100 % ZNOD — skupaj

Razlika v stroških učenca in študenta je zajeta v osnovni štipendiji.

Če se učenec ali študent **vozi v šolo**, naj bi mu pripadali stroški prevoza z omejitvami (varianti 5 oz. 10 %) — krili bi le stroške, ki presegajo ta limit. Letos bi to pomenilo: upoštevali bi se stroški na 108 din (5 % ZNOD) oziroma 216 (10 % ZNOD), vendar skupaj največ do polne višine ZNOD v SRS.

Ker učenci in študenti zapuščajo dijaške in študentske domove, ko dobijo štipendijo, ki zajema stroške za prevoz, je predlagano, da jih **študentorji vežejo na bivanje v domu**, če so stroški prevoza večji kot bivanje v domu.

Zaradi prilagajanja štipendij dejanskim potrebam in možnostim je predvideno, da se določijo kriteriji in višina štipendije vsako leto pred razpisi.

Nikakor ni možno določiti mejo skupne štipendije in jo definirati s fiksno in maksimalno postavko, ki je ekvivalentna ZNOD v SRS. Z novim letom pričnemo uveljavljati zakon o združenem delu, kar pomeni, da bomo odslej vrednotili vloženo delo. Enako bi bilo potrebno ukreniti tudi pri sistemu štipendiranja — vrednotiti delo in prizadevanja pri študiju oziroma uspeh. Nedopustno in nesprejemljivo je dejstvo, da smo in bomo po osnutku tudi v prihodnje uspešnost študija in učni uspeh zapostavljali; pomeni, da ga bomo razvrednotili in nadaljevali z obstoječim konceptom nestimulativnega sistema nagrajevanja, kar bo v prihodnje še bolj čutili (zacementirani postavki pri osnovni štipendiji do 50 oz. 60 % ZNOD) in relativno nesposobne variacije določene z vrsto faktorjev, ki se upoštevajo pri dodatku do 40 %. Kako je mogoče enačiti najboljšega študenta po dohodkih — maksimalna štipendija z ZNOD, mu postaviti ostro mejo, ki je ni mogoče prekoračiti niti v težkih socialnih primerih in ob študentovih uspehih pri študiju.

UPRAVIČENOST DO ŠTIPENDIJE

Osmi člen govori o **načinu odmere višine štipendije iz združenih sredstev**, ki je po novem predlogu zajeta v treh variantah:

I. varianta: višina mesečne štipendije iz združenih sredstev se izračuna tako, da od osnovne štipendije in dodatkov odštetejemo otroški dodatek kandidata in delež staršev v višini 50 % povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana. To je v bistvu le proformulacija prejšnje DD.

II. varianta: višina mesečne štipendije iz združenih sredstev se določa tako, da od osnovne štipendije in dodatkov odštetejemo:

- a) povprečni mesečni dohodek na družinskega člana (vključen otroški dodatek)
- b) delež prispevka staršev od dohodka na družinskega člana

90,1 — 100 % ZNOD	75 %
80,1 — 90 % ZNOD	70 %
70,1 — 80 % ZNOD	65 %
60,1 — 70 % ZNOD	60 %
50,1 — 60 % ZNOD	55 %
40,1 — 50 % ZNOD	50 %
30,1 — 40 % ZNOD	40 %
pod — 30 % ZNOD	0 %

Brane Srčnik

III. varianta: višina mesečne štipendije iz združenih sredstev se določa tako, da od osnovne štipendije in dodatkov odštetejemo otroški dodatek štipendista in prispevek staršev, ki znaša v primeru kadrovske ustrezne poklicne usmeritve štipendista 50 % povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana, v primeru kadrovske neustreznosti pa 100 %.

Dodatek k vsem trem variantam: Če je višina mesečne štipendije pod 10 % (varianta 5 %) ZNOD v SRS, se štipendija ne podeli.

(Ta člen je v starem DD med tistimi, ki so bili v preteklosti pogosto izigrani in ignorirani, mladina pa je pritisnila na združena sredstva, medtem ko kadrovske štipendije niso bile v celoti podeljene — neuresničevanje načela o povezovanju mladih neposredno z združenim delom, ker je bilo prejemanje štipendije iz združenih sredstev brez (večjih) obveznosti, poljubna izbira študijske usmeritve, učni uspeh ni bil pomemben, povezave z združenim delom ni bilo — slepo izobraževanje), zato so bile štipendije iz združenih sredstev ugodnejše in neobvezujoče, mladina pa je hlastala po njih.

Nov sistem štipendiranja mora uveljaviti selektivne kriterije, da bo ohranjen pomen socialnega kolektiva in s tem uveljavljeno načelo neposrednega povezovanja mladih z združenim delom prek kadrovskih štipendij.

Pravica zaprositi za štipendijo iz združenih sredstev po prvi varianti je sedaj omejena z višino ZNOD (2162 din), doslej pa je bil kriterij dohodek na družinskega člana, ki ni presegal 2-kratne višine življenjskih stroškov.

Pri drugi varianti je sprejemljiv predlog diferenciranega prispevka staršev k šolanju svojih otrok (izenačevanje materialnih pogojev šolanja s tem, da delež staršev raste proporcionalno z višino njihovih dohodkov).

Tretja varianta sloni na prispevkih staršev, ki so različni z ozirom na kadrovsko usmerjenost kandidatov (stimulacija ali destimulacija ustrezne ali neustrezne kadrovske usmeritve).

Posebno pomembno je poudariti težnje, ki so izražene v tem členu in po katerih se želi **deficitarnost in suficitarnost** uporabiti kot napačno sredstvo za doseg ciljev kadrovske politike. Tu niso zajete globalne kadrovske usmeritve, ker bodo štipendisti v možnostih izbire študija omejeni in diskriminirani od mladine, ki ne prejema štipendij zaradi ustreznega gmotnega položaja in ima prosto izbiro študija in usmeritev: **svobodno odločanje za izbiro poklica bo postalo privilegij materialno močnejših!**

Ob spoznanju napak iz preteklih obdobij je nujno opredeliti vlogo skupnosti za zaposlovanje, ki so v preteklosti neživljenjsko reševale kadrovsko politiko in glede na potrebe neusklajeno delovale pri procesu planiranja kadrov.

DODELJEVANJE ŠTIPENDIJ

Deveti člen osnutka definira dohodek družine, ki se štejejo za dohodek po predpisih o prispevkih občanov in po zakonu o davkih občanov. Pri dodeljevanju štipendij iz združenih sredstev bo v bodoče **nujno** začeti vgrajevati elemente **primernosti za izbran poklic** oziroma smer šolanja, **potreb po kadrih, učnega uspeha in usklajenosti s predhodnim vpisom.**

Pri ugotavljanju upravičenosti do štipendije se **obvezno** (varianta: neobvezno) upošteva **mnenje krajevne skupnosti in skrbstvenih skupnosti.**

K vlogi za štipendijo predlože prosilci mnenje vzgojno izobraževalnih organizacij, družbenopolitičnih organizacij in drugih.

(Pri dohodkih se upoštevajo **vsi dohodki** šteti **po predpisih in zakonih**, kar naj bi ne bilo v bodoče sporno tako kot doslej. Poleg materialnih elementov se uvajajo še **dodatni elementi za presojo** upravičenosti do štipendije. Štipenditor lahko zahteva poleg navedenih mnenj tudi druga mnenja o učnem uspehu, sposobnostih, nagnjenjih itd., kar mora navesti v razpisih).

Zlasti pomemben je deseti člen, ki govori o doslednem uresničevanju načela povezovanja štipendistov iz združenih sredstev in mladih v šolah v OZD in ostalih, ki potrebujejo **profil kadra**, za katerega se štipendist iz združenih sredstev šola.

Vsi štipenditorji so zato dolžni posredovati skupščinam podpisnic SS o štipendiranju oziroma njihovim strokovnim službam svoje **letne potrebe po štipendistih** vsako leto do **30. januarja za tekoče leto.**

Preusmerjanje štipendistov iz združenih sredstev v kadrovsko štipendiranje mora biti **stalen proces in skrb vseh štipenditorjev**, da bodo potrebe združenega dela čimprej pokrite.

Štipendijo iz združenih sredstev izgubijo učenci in študentje, ki se na razpis kadrovskih štipendij ne odzovejo ali pa kadrovsko štipendijo neupravičeno odklonijo.

Letne potrebe po kadrih je nujno potrebno vnašati v kadrovske plane in s tem uresničevati tudi prioriteto pri podeljevanju kadrovskih štipendij. Potrebe naj bodo „signal“ za koordinacijo dela in odločanje na področju kadrovskih potreb ter za tesno sodelovanje poklicnega usmerjanja in usmerjenega izobraževanja.

Obvezno je preusmeriti štipendiste iz združenih sredstev na kadrovske štipendije, kar zavezuje **strokovne službe** in ostale dejavnike, da bodo **ažurno in kontinuirano** skrbeli za **pokrivanje vseh razpisanih kadrovskih štipendij v občini, regiji in republiki.**

JE TO REŠITEV?

Če iščemo rešitve v tem, da bomo omejili delež osnovne štipendije (do 50 % za učence in do 60 % za študente), je razumljivo vprašanje, ali naj bo 55 % ZNOD merilo višine osnovne štipendije ali pa le kriterij za pridobitev te štipendije (vsebovana tudi **komponenta nagrajevanja po delu**). Ravno v obrazložitvi osmega člena je predočeno spoznanje o izigravanju pri uveljavljanju pravice do štipendije in na drugi strani je izražena potreba po uresničevanju zastavljenih nalog v okvirih doslednosti. Vprašanje, ki se poraja, pa je, ali bo novi DD **rešil v praksi** (ne le na papirju) **načelo odgovornosti in dolžnosti** (prikrojevanje kadrovske in tudi štipendijske politike po lastni presoji)? Po izkušnjah najbrž ne.

Mladina se prvič resneje in aktivno vključuje v snovanje štipendijske politike, kar naj dodatno prispeva k temu, da bo postalo štipendiranje sestavni del kadrovske politike v združenem delu.

Brane Srčnik

ŠTIPENDIJE, ŠTIPENDIJE, ŠTIPENDIJE, ŠTIPENDIJE, ŠTIPENDIJE...

1. Kako je bilo (pa ne sme več biti)!

Štipendijska politika, nekateri so jo imenovali tudi nepolitika, je v naši republiki v zadnjem času zelo burila duhove. Malo je problemov, o katerih bi toliko razpravljali kot prav o štipendijah. Prelitega je bilo morje črnih, izgovorjenih nešteto besed, organiziranih brez števila sestankov, tribun, pogovorov in drugih oblik našega dela, napisanih kup referatov in študij.

Sedaj je čas, da se ozremo nazaj, da pogledamo, kakšni premiki, kakšne kvalitete so nastale z novim sistemom štipendiranja iz leta 1975. Po drugi strani pa je seveda treba oceniti, kateri so bili problemi, ki so zavirali izvajanje dogovorjenih načel v štipendiranju.

Družbeni dogovor o štipendiranju, ki je bil sprejet v SR Sloveniji, je brez dvoma predstavljal svoj čas veliko pridobitev. Kaos, ki je vladal pri podeljevanju štipendij, kreditov... je zamenjal z bolj urejenim in v načelih deklariranim notnim sistemom štipendiranja. Veliko študentom in dijakom je bilo omogočeno, da so se kljub slabim materialnim razmeram lahko šolali. To velja še posebej za mlade iz delavskih in kmečkih družin. Družbeni dogovor je imel namen doseči, da bi kadrovska politika postala izhodišče štipendiranja. Uvedel je načelo solidarnosti pri štipendiranju iz združenih sredstev itd.

Z ozirom na to, da so na republiških sejah predstavniki posameznih strokovnih služb in izvršnih odborov odkrito izjavljali, da pri njih ne veljajo sklepi 6. seje — drugje pa so morali veljati, predlagamo, da razdelimo slovenske občine na revolucionarne, druge pa na protidržavne, ker se niso pokoravale načelom in interesom družbe.

Ker republiški tovariši izjavljajo, da se v občinah ne ravna po skupnih sklepih in priporočilih predlagamo, da si vsi skupaj zapojemo tisto staro in še vedno aktualno: VRNI SE NA STARA POT!

Čas je pokazal svoje. Priče smo bili **velikim izigravanjem** družbene dogovora in **nesamoupravnemu obnašanju udeležencev dogovarjanja**. Posledice tega so vsem znane. Čutili pa so jih seveda študenti in to na področju, ki je že samo po sebi dovolj občutljivo. Študentje niso prihajale po mesec, dva, tri, živeti pa je bilo kljub temu treba. No, če bi se dalo **živeti ob obljub**, ki smo jih dobivali, od raznih **odgovornih in neodgovornih**, bi še ne bilo tako hudo, ker je obljub o tem, da bodo stvari tekle boljše, bilo resnično veliko:

Kakšni so vzroki za slabo sti v štipendiranju?

— **nedodelana kadrovska politika OZD in širše družbene skupnosti;**

— **premahnja zainteresiranost OZD za razpisovanje kadrovskih štipendij in nepravilnosti pri tem** (štip. razpisujejo v glavnem OZD v razvitih občinah, razpisujejo jih za višje letnike, neustrezna povezava štipenditorjev in štipendistov);

— **drobnolastniška miselnost v nekaterih OZD**, češ da ni potrebno razpisovati kadrovskih štipendij, saj itak že dajejo sredstva za štipendije v višini 0,5 % od bruto OD (zdržena sredstva);

— **neodgovorno ravnanje posameznih občin in njihovih strokovnih služb**

(neresno vodenje evidenc o štipendistih, neizplačevanje štipendij kljub sredstvom na žiro računih, neredno pošiljanje podatkov na republiško komisijo in s tem zaviranje solidarnostnega preliva, neodgovornost strokovnih služb...);

— **slabo delovanje delegatskega sistema v štipendiranju** (delegati niso prisostvovali sejam, niso zastopali stališč baze...);

— **sprejemanje raznih sklepov** (6. sejla...), ki niso temeljili na nobenih podatkih in so ad hoc želeli reševati neopredeljene probleme, so pa s tem stvari še poslabšali in povzročili širše družbene probleme... To seveda niso vsi vzroki, vsekakor pa so najpomembnejši prvi štirje.

2. Kako bo (moralo biti) v bodoče?

Spremembe družbenih in ekonomskih odnosov, ki jih uvajata ustava in zakon o združenem delu, slabosti in dobre strani dosedanjega sistema štipendiranja zahtevajo, da se družbeni dogovor o nalogah pri oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji spremeni.

Pred nami je osnutek predloga družbenega dogovora o štipendiranju. Ta predlog **vsebuje nekatere izboljšave**. No, kljub temu je mnenje delovne skupine pri predsedstvu UK ZSMS, ki je študijsko obravnavala gradivo in dala smernice za razpravo med študenti, da predlog **ne vnaša bistvenih novosti v sistem štipendiranja**.

Ob tem se postavlja seveda logično vprašanje, ali in v kolikšni meri lahko družbeni dogovor oz. katerikoli samoupravni akt s področja štipendiranja **sam vnese** bistvene novosti v štipendiranje.

Vloga družbenega dela

Korenite spremembe štipendiranja so možne le **ob koreniti spremembi kadrovske politike združenega dela**. Dokler **združeno delo** samo ne bo pripravljeno in sposobno vzpostaviti **družbeno utemeljene kadrovske politike** in vseh elementov, ki vanjo sodijo, tako dolgo bo štipendiranje združenemu delu odtujeno in tako dolgo bodo v njem tudi slabosti.

V združenem delu se srečujemo s celo vrsto slabosti (op: obstajajo tudi bleščeče izjeme, ki pa žal pravilo potrjujejo). Ni **utemeljenih razvojnih planov, kadrovska politika pa mora izhajati prav iz njih**. OZD se za štipendiranje še vse preveč odločajo **stihijski**. Študentje razpisujejo po **sedanjih potrebah po kadrih** ali pa še to ne. Pri tem pozabljajo, da je **kadrovska štipendiranje v bistvu dolgoročna investicija** (študij še vedno traja 2,5 oz 4,5 leta), ker kadri, ki jih štipendirajo danes, pridejo iz šol šele čez 2,5 oz. 4,5 leta. Torej morajo biti **upoštevane** pri razpisovanju štipendij **dolgoročne potrebe**. Ponekod so ugotovili, da obstaja še lažja pot. Zakaj tri ali štiri leta štipendirati študente? Bolj praktično je, če mu ponudiš štipendijo, ko že hodi v 3. ali še boljše v 4. letnik. To se ekonomsko izredno obnese, saj ga štipendiraš le eno leto namesto štiri. Prihranek je očiten. No resnici na ljubo, so tudi tu svetle izjeme, ki v takih primerih povrnejo del stroškov za študij za nazaj. Vendar tudi te izjeme, žal, potrjujejo pravilo.

Druga stvar so **razpisi kadrovskih štipendij**. So podjetja, v katerih velja ustaljeno pravilo (najhujše je, da se jim to zdi celo logično), da štipendirajo predvsem otroke svojih delavcev. Kaj pa ostali revčki, ki nimajo svojih očkov in mamic v podjetju? Nekateri študenti iz izkušeni vedo povedati, da imajo **prednost pri podeljevanju štipendij otroci vodilnih delavcev**. Ali je to naloževanje?

Naslednji problem je struktura kadrov. OZD izkazuje vedno večje potrebe po kadrih, ki niso neposredno vezani na proizvodnjo, oz. boljše rešeno po ekonomistih (vseh smeri), pravnih, itd. To je verjetno utemeljeno. Vendar kdo bo proizvajal? Kdo bo vodil tehnološki proces? Ali je teh kadrov res dovolj? Že iz razpisov se vidi, da OZD potrebujejo zelo veliko že prej omenjenih kadrov, manj pa tehničnih. Po drugi strani pa je tudi znano, da so ti kadri v povprečju bolj nagrajevani kot tehniški kadri in zasedajo tudi boljše delovna mesta! Zakaj se potem čudimo, če se študentje v tako veliki meri odločajo za te profile? To je kvečjemu posledica razmer v združenem delu. Mimogrede, preveliko število družboslovcev in premalo tehnikov torej **ni problem univerze**, ampak je pogojeno z razmerami v združenem delu. Tu se sama po sebi ponuja **edina možna rešitev: nagrajevanje**

vanje po delu. Bitka za nagrajevanje po delu, ki ga opredeljuje zakon o združenem delu, katero sedaj vodi zveza komunistov, je torej tudi bitka za boljše **kadrovske politiko** in **boljše štipendiranje**.

Štipendiranje mora postati neodtujljiva pravica delavcev v združenem delu, ker le-ti ustvarjajo sredstva, ustvarjajo dohodek, vendar pa to ne sme postati le stvar ene same OZD ali TOZD. To mora biti **celovit proces**, v katerem morajo priti do izraza **celovite družbene potrebe po kadrih**, ki se oblikujejo na osnovi kadrovskih potreb združenega dela v skladu s širšimi družbenimi interesi. Študentje predlagamo, da mora ta misel biti **rdeča nit družbenega dogovora**. Študentje morajo biti namenjene **tistim, ki se šolajo v skladu z združenimi potrebami po kadrih**. Predlog dogovora predvideva namesto tega **samo kadrovske potrebe združenega dela**. Namesto tega bo torej potrebno v tekst dogovora vnesti družbene potrebe po kadrih namesto izraza potrebe po kadrih združenega dela.

POKLICNO USMERJANJE

Poklicno usmerjanje oziroma nasploh **usmerjanje mladih** v razne oblike izobraževanja **v skladu z družbenimi potrebami**, nagnjenji, sposobnostmi in doseženimi učnimi rezultati je področje, ki mora biti v družbenem dogovoru **natančneje definirano**. Nasploh je **poklicno usmerjanje izjemno pomemben dejavnik tudi pri odpravljanju socialnih razlik**. Z zahtevo, da se štipendirajo samo tisti študentje in dijaki, ki se odločajo za študij **v skladu z družbenimi potrebami po kadrih, posredno silimo samo mlade iz socialno šibkih družin v študij v skladu s kadrovskimi potrebami**. Če ne bi uvajali poklicnega usmerjanja, ki naj bo osnova za odločitve za nadaljnji študij, bi se torej vedno bolj dogajalo, da bi imeli **dve vrsti mladih**: eno skupino, v kateri so tisti, ki se morajo **odločiti za študij v skladu z družbenimi potrebami po kadrih** (študentje, ki brez štipendije ne morejo nadaljevati študija — torej otroci v glavnem socialno ogroženih družin), in drugo skupino, v kateri so mladi, ki **se lahko odločajo za študij kakorkoli hočejo**, ker imajo eksistenco v primeru študija zagotovljeno tudi brez štipendije. Z drugimi besedami: če ne bo poklicno usmerjanje imelo večje vloge pri odločanju za nadaljnji študij, bomo z naslednim uveljavljanjem zahteve, da se štipendirajo samo mladi, ki študirajo v skladu z družbenimi potrebami po kadrih, dosegli, da bomo **usmerjali v kadrovske deficitarne poklice samo eno kategorijo mladih**. Druga skupina pa bo študirala **po svojih željah in ambicijah**.

Štipendijska politika tega vprašanja sama ne bo mogla rešiti. Vendar pa to kaže, kako je štipendiranje povezano z drugimi družbenimi vprašanji. Štipendiranje bomo torej morali reševati in urejati skupaj z drugimi družbenimi problemi.

V dogovoru pa je to potrebno opredeliti tako, da se elementi poklicnega usmerjanja že sedaj upoštevajo pri pridobitvi štipendije, kljub zgoraj opisani slabosti. To je namreč še vedno boljše, kot pa da se primernost za štipendijo **določa izključno v odvisnosti od doseženega učnega uspeha** pred vpisom na izobraževalno institucijo.

KAJ VSE BO ŠTIPENDIJA IN KAKŠNI BODO KRITERIJI?

Predlog družbenega dogovora predvideva, da so **študentje sestavni del vlaganj v družbeno reprodukcijo, instrument kadrovske politike združenega dela, nagrada in spodbuda za uspešno delo učenca v študentov, ki se povezujejo z organizacijami združenega dela** in pomembna oblika **izenačevanja materialnih možnosti za šolanje**. Te opredelitve same po sebi nakazujejo pomen štipendij.

Postavlja se vprašanje kriterijev za pridobitev štipendije. V tej fazi razvitosti družbe je nesmiselno govoriti o tem, da naj bo to **v prvi vrsti faktor, ki prispeva k osamosvojitvi mladega človeka in so zato njanjo upravičeni vsi, ki študirajo**. Ta ideja je uresničena, ko bosta **vsaj eno izobraževalni in proizvodni proces vsebinsko in oblikovno povezana v celoto** in ko bodo vsi študirali ob delu, s statusom delavca. Mogoče ta čas ni niti tako daleč, kot se zdili!

Danes pa morajo za pridobitev štipendije veljati še drugi kriteriji, ki morajo veljati za vse vrste štipendij enako (za kadrovske in štipendije iz združenih sredstev). Pri štipendiranju naj imajo prednost študentje, ki se odločajo za študij v skladu s družbenimi potrebami po kadrih, ki izhajajo **iz delavskih in kmečkih družin** in ki so **v slabšem materialnem položaju**. **Upoštevati je potrebno tudi elemente poklicnega usmerjanja**. Če prosilec zaprosi za štipendijo med šolanjem, je potrebno upoštevati njegove dotedanje učne rezultate. Postavlja se vprašanje, kakšni kriteriji naj veljajo za pridobitev štipendij za mlade delavce, ki želijo nadaljevati šolanje in ne želijo študirati ob delu. Poleg splošnih že prej omenjenih kriterijev je potrebno upoštevati tudi njihove **dosedanje rezultate na delovnem mestu in v predhodnem šolanju**. Tudi v teh primerih bi morali te ljudi poklicno usmerjati in proučiti poleg kandidatove pripravljenosti tudi njegove sposobnosti za študij. Če nekdo dosega dobre rezultate na enem delovnem mestu, to še ne pomeni, da bo takšne rezultate dosegal tudi na drugem delovnem mestu ali pri študiju. S tem se ponovno vračamo na poklicno usmerjanje, ki kot pomemben del kadrovske politike ne more in ne sme obsegati samo šolajoče mladine oz. tistih, ki želijo šolanje nadaljevati direktno, ampak tudi tiste, ki so v združenem delu, če želijo nadaljevati študij.

Ocenitev materialnega položaja prosilca kot kriterija za pridobitev štipendije je vprašanje, ki zahteva podrobnejšo obravnavo. V dosedaj veljavni praksi se je ta kriterij upošteval **samo pri štipendijah iz združenih sredstev, pri kadrovskih štipendijah pa ne.** S tem je bilo doseženo, da so štipendije dobili tudi otroci dobro situiranih družin, ki so na ta način lahko postali bolj samostojni. Mladi iz družin, ki so v slabšem materialnem položaju, pa niso mogli niti sanjati o osamosvojitvi in podobnih stvareh, ker zanje štipendija ni žepnina niti sredstvo za osamosvojitve, ampak sredstvo za zagotovitev eksistence skupaj s skromnimi prispevki staršev. (O tem, kako visoke so te štipendije bile, bo govor kasneje.) Ti mladi so ostajali (in še ostajajo) brez štipendij (predvsem kadrovskih), ker so jih pobrali že drugi, ki so ponavadi (po naključju) otroci vodilnih delavcev ali vsaj zaposlenih v OZD. Zaradi vsega tega bo potrebno pri vseh štipendijah upoštevati kot kriterij za pridobitev štipendije tudi materialni položaj prosilca. Tu bodo potrebni zelo precizni kriteriji in menim, da je sprejemljiv kriterij, da so do štipendije upravičeni vsi mladi, pri katerih dohodek na člana družine ne presega zajamčenega neto mesečnega osebnega dohodka (ZNOD) v SR Sloveniji (če izpolnjujejo tudi ostale pogoje).

Študenti, ki so si že ustvarili družine, so v specifičnem položaju. Za ljudi, ki so sklenili zakon, normalno velja, da jih starši niso več dolžni materialno podpirati. Postavlja se vprašanje, ali tudi pri teh študentih upoštevati delež staršev, če zaprosijo za štipendijo. Rešitev, ki jo ponujajo nekateri (spomladi smo o tem lahko brali v dnevniku Delo), češ naj študentje rajši študirajo, ne pa da mislijo na družino, je blago rečeno neumna. Študent kot enakopraven pripadnik te družbe mora imeti kot vsak drug državljan, kot vsak mlad delavec pravico do družine, in to mu mora biti tudi omogočeno! Zaradi tega bi kazalo v dogovor vnesti tudi določila o teh specifičnih primerih. Predlog je, da bi se mladim zakoncem (še posebej pa zakoncem z otroki), od katerih eden ali oba študirata, pri presoji dohodkov upoštevali samo dohodki, ki jih sama ustvarjata ali dobivata. Upoštevati pa bi bilo treba tudi mnenje krajevne skupnosti in skrbstvenih služb oziroma skupnosti.

KAKŠNE KADROVSKE ŠTIPENDIJE IN ŠTIPENDIJE IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV?

Osnovna dilema, ki jo bo v zvezi s kadrovske in socialnimi štipendijami potrebno razrešiti, je, ali naj veljajo pri izračunu višine štipendij **enaki ali različni kriteriji.**

Če osvojimo načelo, da se štipendije iz združenih sredstev podeljujejo prosilcem, ki imajo perspektivo, da se vključujejo v združeno delo, vendar zanje še ni neposrednega interesa, (to pomeni, da so upravičeni do teh štipendij samo tisti, ki se odločajo za šolanje v skladu z družbenimi potrebami po kadrih) in če bomo dosledno uveljavljali usmerjanje teh kadrov v združenem delu, ko bodo možnosti za to, potem je nesmiselno še nadalje ohranjati različne kriterije za te in kadrovske štipendije. Dokler je lahko socialno štipendijo dobil vsak, ki je študiral in ki ni dobil kadrovske, je bilo do neke mere smiselno imeti različne kriterije, da bi bile kadrovske štipendije bolj stimulativne od socialnih, če je to bilo sploh res. Ker pa v bodoče ne bo več tako (naj ne bi bilo), potem ne vidim nobenega pametnega razloga, zakaj bi nekdo, ki se odloča za šolanje v skladu z družbenimi potrebami po kadrih in izpolnjuje še vse ostale kriterije za pridobitev štipendije, bil z drugačno višino štipendije v bistvu sankcioniran za to, ker ni mogel dobiti štipendije OZD, čeprav za to ni sam kriv, ampak je kriva neusklajenost izobraževanja z družbenimi potrebami po kadrih. Z doslednim uveljavljanjem zahteve, da se štipendisti iz združenih sredstev takoj, ko so objektivne možnosti za to, preusmerijo na kadrovske štipendije, odpade bojazen nekaterih, da bo tudi v bodoče nenormalno velik pritisk na socialne štipendije. Ta pritisk pa bo kljub temu še naprej ostajal, če bodo kriteriji različni. Vsak bo namreč rajši zaprosil za štipendijo tam, kjer bo višja! O instrumentih, ki naj bi štipendista iz združenih sredstev prisilili, da se kadrovske veže, bi veljalo temeljito razmisliti, če si nočemo nalagati kopice novih problemov. Gotovo ni povsem sprejemljivo načelo predloga, da izgubijo pravico do socialne štipendije tisti, ki se ne prijavijo na razpis ustreznih kadrovskih štipendij. Važno je, ali velja to samo v okviru ene občine ali regije ali republike. To bo potrebno definirati.

Štipendist ima sam možnost in dolžnost, da se kjerkoli kadrovske veže, vendar je kljub temu nesporejljivo, da se ga v primeru, če ni dobil kadrovske štipendije, enostavno prisililo v to, da vzame prvo kadrovske štipendije iz svoje stroke. Menim, da je potrebno v dogovor vnesti, da to velja za območje matične občine in da izgubi štipendijo iz združenih sredstev šele, ko se mu da na razpolago 2 ali 3 kadrovske štipendije. Seveda pa še vedno velja, da je to določilo iz socialnih in družbenih razlogov nesporejljivo, dokler ne bo na celi črti uveljavljeno poklicno usmerjanje, saj drugače prisiljujemo v takojšnje kadrovske vezanje samo socialno ogroženel

Tu je še posebno vprašanje: kaj če bo štipendistov več, kot je možnosti za kadrovske štipendije? Komu bo štipendija takrat podeljena? V predlogu družbenega dogovora so razni kriteriji in več variant za izračun višine kadrovskih in štipendij iz združenih sredstev. O tem pišejo drugi v tej številki Katedre. Opozoril bi samo na **nesmiselnost določila o tem, da štipendije iz združenih sredstev ne smejo biti večje od 100 % ZNOD (2162 din).** Poleg ugovora, zakaj dober študent, ki izpolnjuje štu-

dijske obveznosti in je npr. izjemno prizadeven, ne bi mogel dobiti večje štipendije, zakaj ne bi mogel biti stimuliran za svoje (dobro) delo, je tu še drug pomislek, resda bolj formalne narave. Po mojih izračunih nobena štipendija po tem dogovoru tako ali tako ne presega 2162 din. Zakaj potem to še posebej pisati? Sestavljalci so očitno v bojazni, da do prekoračitev ne bi prišlo, rajši dvakrat zapisati eno in isto. Načelno bi 2162 din dosegel po predlaganih kriterijih le, če je dohodek na člana družine nič din. Kadrovske štipendije tudi ne dosežejo astronomske višine 2162 din. V najboljšem primeru (II. varianta, povpr. ocena 9,4-10,0) znes kadrovska štipendija 1790 din. Da ne bo bojazni: predlagatelji so izračunali, da bi se ob sprejemu ene od variant štipendije iz združenih sredstev gibale za študente v poprečju okoli 824 din oziroma 963 din. Zanimivo je vedeti, da je v šol. letu 1973/74 poprečna štipendija za študente znašala 780 din (vir: materiali za 40. sejo CK ZKS - leta 1974). Torej se nam obeta povečanje v indeksih: 105,6 ali 123,5 v 4 letih. Če upoštevamo inflacijo, so to neznatna povečanja. Do tega je prišlo zato, ker so osnove za izračun štipendij iz združenih sredstev nenormalno nizke. Od njih pa se odštevata še delo staršev in otroški dodatek! Če ne bi bil sprejet predlog o enakih kriterijih, bo potrebno vsaj korigirati osnovo pri štipendijah iz združenih sredstev iz 50 oziroma 60 % ZNOD na vsaj 70. oz. 80 % ZNOD. Kakšni naj torej bodo kriteriji za višino štipendij iz združenih sredstev, da bi se izognili vsem mogočim nejasnostim in diferenciacijam, ki se sedaj pojavljajo zaradi različnih kriterijev (predlog sprememb pa te razlike ohranja)? Biti morajo enaki kriterijem za kadrovske štipendije (za izračun višine), kot so opredeljeni v 2. varianti 11. člena predloga sprememb.

Medsebojne obveznosti štipendistov in štipenditorjev

V dosedajni praksi je štipendist pogosto v povsem podrejenem položaju. Štipendisti, ki imajo štipendije iz združenih sredstev, so izredno neredno dobivali štipendije, pa še med letom so jim jih z raznimi sklepi spreminjali. V bodoče bo potrebno uveljaviti stališče, da je štipenditor

Bodoče solidarnostno prilivanje bo odvisno od števila otrok, razvitosti občine, razširjenosti kadrovskega štipendiranja in realizacije samoupravnega sporazuma o štipendiranju (aktivnosti pri združevanju sredstev v občini).

Z ozirom na narodni dohodek v občini Ljubljana - Center (170.390 dinarjev na prebivalca letno) je Matjaž sklenil, da se preseli v občino Lenart k teti s številno družino, kjer znaša narodni dohodek na prebivalca le 9.763 dinarjev letno.

Bo sicer vreden 17-krat manj; imel pa bo štipendijo iz združenih sredstev in banko doma v Ljubljani.

Pri nas pa res ni socialne diferenciacije!

(to velja tudi za štip. iz združenih sredstev!!!) v vsakem primeru **dolžan redno in neprekinjeno izplačevati s pogodbo določene štipendije in da jih nima pravice med letom spreminjati!** Pri kadrovskih štipendijah pa bo potrebno razčistiti, kako je z **obveznostjo štipenditorja**, da nudi štipendistu delo, in dolžnost štipendista, da določeno dobo delo opravi. Zanimivo je mnenje, ki ga je ob neki priložnosti dala **republiška podsekretarka za delo**, in sicer, da je **protiustavna zahteva**, da se morajo štipendisti **po študiju obvezno zaposliti v OZD, ki jih je štipendiral**. To je navsezadnje res, saj ima vsak občan ustavno pravico, da si svobodno izbira poklic in zaposlitev (160. člen ustave SFRJ). Sedaj se včasih dogaja, da OZD štipendista sploh ne zaposlijo, če ga ne potrebujejo, ali pa ga zaposlijo tam, kjer oni smatrajo za potrebo.

3. Kdaj bo drugače?

Družbeni dogovor, ki je sedaj v obravnavi, bo predvidoma sprejet v drugi polovici decembra 1977 leta. **Samoupravni sporazum**, ki bo temeljil na dogovoru, pa bo predvidoma začel veljati v prvi polovici junija 1978. leta. Glede na to, da sedanji predlog sprememb družbenega dogovora sploh ne načena nekaterih bistvenih vprašanj, na nekatere od teh je želel opozoriti ta članek, je vprašljivo, kako dolgo bo sploh veljal družbeni dogovor, ki ga sedaj obravnavamo. Če poleg tega upoštevamo še to, da je **v pripravi nov zakon o usmerjenem izobraževanju**, ki bo na področju vzgoje in izobraževanja prinesel nekatere novosti, ki bodo vplivale tudi na štipendijsko politiko (poleg vsebinskih sprememb bodo spremembe npr. tudi v ocenjevanju, kriterijih za kadrovske štipendije), poudarek bo dan učnim pogodbam, ki bodo morale reševati tudi vprašanje štipendiranja itd... je jasno, da bodo v enem, morda dveh letih **potrebne korenite spremembe družbenega dogovora o štipendiranju**. Mimogrede: republiški zakon o štipendijah in posojilih za izobraževanje iz leta 1967 je veljal 8 let, nakar je bil sprejet leta 1975 družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike, ki bo veljal dve leti. Po vsej verjetnosti tudi dogovor, ki ga sedaj pripravljamo, ne bo trajal mnogo več.

Na vprašanje, kdaj bodo nepravilnosti in slabosti v štipendijski politiki odpravljene, je mogoče en sam odgovor: takrat, ko bo med vsemi udeleženci samoupravnega dogovarjanja na področju štipendiranja prevladalo spoznanje, da je potrebno spoštovati in v praksi dosledno izvajati sprejeta načela!

Boris Sovič

RAZPIS ŠTIPENDIJ IN ŠTIPENDIJSKO RAZMERJE

V razpisu velja načelo javnega razpisovanja. Za prijavo na razpise veljajo stara določila (uporablja se obrazec DZS — 1,65 „Prošnja s štipendijo“) in kandidati morajo obvezno priložiti dokazila o materialnem položaju in učnem uspehu. Osnutek predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji pa predlaga spremembe, ki so vsekakor na mestu: da bi dosegli načelo javnega razpisovanja bodo RAZPISI KADROVSKIH ŠTIPENDIJ za NASLEDNJE ŠOLSKO LETO OBJAVLJENI ZA VSO SR SLOVENIJO, in sicer DO KONCA MAJA TEKOČEGA LETA; RAZPISI ŠTIPENDIJ IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV za naslednje šolsko leto bodo objavljeni hkrati za vso SR Slovenijo, in to DO KONCA APRILA in v razpisu bodo opredeljene prednostne smeri v skladu z določili tega družbenega dogovora. O obliki, načinu in pogojih skupnih razpisov se posebej dogovore podpisniki, samoupravnega sporazuma o štipendiranju.

Predlog sprememb tudi navaja, da morata biti RAZPISNI POSTOPEK in PODELITEV KADROVSKIH ŠTIPENDIJ ZAKLJUČENA DO 15. SEPTEMBRA, za štipendije iz ZDRUŽENIH SREDSTEV PA NAJKASNEJE DO 30. SEPTEMBRA! „PRAVILOMA?“ tudi ni mogoče dodajevati štipendij iz združenih sredstev dokler niso podeljene vse kadrovske štipendije. Takšni roki so vsekakor potrebni. Razpisi iz združenih sredstev morajo vsebovati tudi jasno opredeljene prednostne smeri, ki naj bi se v navedenem tekočem letu na področju posameznih skupščin podpisnic samoupravnega sporazuma pokazale kot deficitarne. S tem bi lahko dobili pregled nad upravičenimi prošilci, ki bi jih lahko usmerili na kadrovske štipendije.

Kadrovske štipendije, to je štipendije organizacij združenega dela in interesnih skupnosti je nujno potrebno razpisati najkasneje do konca meseca maja tekočega leta, in sicer zaradi povezave z združenim delom (povezave s prakso) kot tudi da bi omogočili proces usmerjanja bodočih sredstev na kadrovske štipendije. S tem bi omogočili pridobiti štipendijo res tistim, ki so iz socialno slabše situiranih delavskih in kmečkih okolij. Na ta način naj bi stimulirali tudi kadrovske povezavo štipendistov z združenim delom. Koliko je bilo do danes uresničenega? Ni malo primerov, ko je hčerka iz družine, v kateri sta zaposlena oče in mati in oba z lepo plačo, dobila kar zajetno štipendijo. Tudi o tem bo še treba premisliti!

O vsebini in tehnični izvedbi razpisa se bodo dogovorili podpisniki samoupravnega sporazuma in s tem bo razpis v vsej SR Sloveniji enoten,

kar je še kako pomembno, saj so štipendijsko politiko na razne načine izkoriščali in jo še. Z notrim razpisom bomo omejili pogoste pojave anarhije v podeljevanju štipendij, saj so marsikje razpisali nekaj štipendij, kar pa je ostalo so razdelili po „sorodstvenih zvezah“. V razpisu, kar velja za kadrovske štipendije (15. september) kot za združena sredstva (30. september) mora biti NAVEDEN DATUM, kdaj je RAZPIS ZAKLJUČEN in kdaj bodo PODELJENE ŠTIPENDIJE.

Do zdaj je bil štipendist dostikrat neobveščen o kakršnihkoli rokih, če pa so roki bili določeni se jih štipenditor mnogokrat ni držal. Videti je, da mnogi še nimajo RAZVITEGA ČUTA ODGOVORNOSTI do družbel štipendiranja je vezano NA DOBO ŠOLANJA na posameznih vzgojno izobraževalnih zavodih v skladu z določili zakonov o trajanju šolanja ali študija in s statuti vzgojno-izobraževalnih zavodov. To je še staro določilo

in po predlogu sprememb naj velja za kadrovske štipendiranje. Po predlogu sprememb pa je štipendiranje iz združenih sredstev vezano na čas, ko štipendist izpolnjuje pogoje za prejemanje štipendije v skladu s tem dogovorom in s samoupravnim sporazumom na podlagi tega dogovora.

PONOVA PRIDOBITEV ŠTIPENDIJE

Vse je lepo in prav, a zdi se, da so pozabljeni tisti, ki ponovno izpolnijo pogoje. Torej so tudi oni, potem ko izpolnijo pogoje, ki so jih prej iz kakršnihkoli vzrokov izgubili, upravičeni do štipendij. Čas štipendiranja iz združenih sredstev je povezan tudi z izpolnjevanjem pogojev iz dogovora in sporazuma med temi pa je tako UČNI USPEH (ponavljanje) kot tudi OBVEZNOST POVEZOVANJA z ZDRUŽENIM DELOM oziroma iskanje in sprejetje kadrovske štipendije. To pomeni, da ŠTIPENDIJA IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV NI pridobljena ZA VES ČAS ŠTUDIJA, temveč le če štipendist izpolnjuje pogoje in sprejete obveznosti, kar je predlog sprememb v Osnutku predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji.

Štipendijska razmerja se urejajo s pogodbami. Videti je, da stara določila OBVEZUJEJO PREDVSEM ŠTIPENDISTE (obveznosti štipendista do šolanja ali študija, do štipendiranja, delovna praksa, naloge s področja bodočega dela štipendista, določila o višini štipendije in čas, ko mora štipendist šolanje končati in začeti delati v združenem delu štipenditorja, obveznosti povrnitve štipendije, če štipendist ne izpolni pogodbenih obveznosti, razen v primeru, ko je vzrok neizpolnitve daljša bolezen ali trajna nezmožnost za delo in šolanje druga določila, ki naj prispevajo k hitremu in kvalitetnemu študiju oziroma bodo izhajala iz samoupravnega sporazuma o štipendiranju in splošnih aktov), medtem ko ŠTIPENDITORJA BOLJ MALO. Zato je v predlogu sprememb dodatek, ki OBVEZUJE ŠTIPENDITORJA naj redno nakazuje štipendije in NUDI ZAPOSILITEV PO KONČANEM ŠOLANJU. Temu lahko dodamo besedo OBVEZNO, saj mnogo študentov počiva doma in sicer z diplomno v žepu. Menda se štipenditor bolj malo zaveda svojih dolžnosti, medtem ko od štipendista zahteva izpolnjevanje le-teh, saj mu v nasprotnem primeru lahko ukine denarno pomoč.

ŠTIPENDISTI IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV posameznih občin naj s pogodbo prevzamejo obveznost, da se bodo po končanem šolanju vključili v združeno delo na območju iste občine, in sicer je to staro določilo medtem ko predlog sprememb navaja, da je ŠTIPENDIST IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV med prejemanjem štipendije iz združenih sredstev tudi SAM DOLŽAN ISKATI MOŽNOSTI ZA PRIDOBITEV KADROVSKE ŠTIPENDIJE in s tem povezavo z združenim delom PRED KONCEM ŠTUDIJA. O tem JE DOLŽAN OBVESTITI dajalca štipendije iz združenih sredstev NAJMANJ DVAKRAT LETNO. Roki se določijo v pogodbi. Za določitev obveznosti med štipendistom in štipenditorjem se uveljavlja akt civilno pravne veljave, ki ima moralno in materialno moč — POGODBA. Ta akt mora vsebovati določila, ki podpisnika obvezujejo, da jih oba izpolnjujeta redno in v predvidenem času, kot se na osnovi družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov dogovorita. K pogodbam je možno dodati tudi spremembe v obliki aneksa.

POGODBENO RAZMERJE se vzpostavi med obema strankama za pridobitev štipendije iz združenih sredstev in za kadrovske štipendiranje.

Predlog sprememb tudi navaja da se štipendijsko razmerje in združevanje dela v rednem delovnem razmerju (za določen ali nedoločen čas) medsebojno izključujejo. Na osnovi pogodbene pravice prejemanja štipendije je vsekakor IZKLUČENA MOŽNOST, da bi štipendist ob pridobitvi štipendije prejel v ČASU ŠTIPENDIRANJA ŠE OSEBNI DOHODEK, pa naj bo to za določen ali za nedoločen čas.

JAVNOST IN EVIDENCA PODATKOV

Stara določila pravijo, da so vsi PODATKI S PODROČJA ŠTIPENDIRANJA JAVNI in vselej na razpolago organom upravljanja in delavskega nadzora. Predlog sprememb navaja da so vsi PODATKI IZ EVIDENCE s področja ŠTIPENDIRANJA JAVNI. ŠTIPENDITORJI SO DOLŽNI zagotoviti ustrezne oblike JAVNEGA DELA pri podeljevanju štipendij iz združenih sredstev in kadrovske štipendij, tako da bodo imeli podpisniki družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma možnost PREVERJANJA OPREDELJENE ŠTIPENDIJSKE POLITIKE kakor tudi možnost usmerjanj združenih sredstev v skladu s potrebami združenega dela.

Za javnost podatkov pri razpisu in odobritvi štipendij s področja štipendiranja SKRBE STROKOVNE SLUŽBE. Te SO DOLŽNE OBVEŠČATI o stanju na področju štipendiranja samoupravne organe in štipendiste, ko na tem področju pride do kakršnekoli spremembe. Vendar mislimo, da naj bo javnost podatkov še bolj razširjena in naj bo dostopna vsem, ki se za podatke zanimajo.

Stara določila pravijo, naj bodo s samoupravnim sporazumom urejene tudi SKUPNE EVIDENCE. V ta namen naj kadrovske službe skupščin občin v sporazumu z organizacijami združenega dela na svojih območjih zbirajo:

- splošne akte štipenditorjev, s katerimi urejajo štipendiranje,
- razpise štipendij,
- pregled razpoložljivih štipendij za posamezno šolsko leto, ki naj bo objavljen vsako leto do 30. aprila,
- rezultate razpisov in pregled neizpoljenih potreb,
- druge podatke, ki se nanašajo na štipendiranje in so v skupnem interesu.

KADROVSKE SLUŽBE SKUPŠČIN OBČIN naj VODIJO tudi REGISTER UDELEŽENCEV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ŠTIPENDIRANJU V OBČINI in opravljajo tehnično administrativne posle za skupne komisije podpisnic v občini. Predlog sprememb navaja, naj pristojne službe skupščin občin vodijo register udeležencev samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občini. Zato morajo VSI ŠTIPENDITORJI POSREDOVATI PRISTOJNI SLUŽBI SKUPŠČINE OBČINE VSE SPLOŠNE AKTE, s katerimi UREJAJO ŠTIPENDIRANJE.

Za uspešno izvajanje nalog s področja štipendiranja se organizirajo strokovne službe, ki so dolžne voditi ustrezne evidence, določene s tem družbenim dogovorom ali pa se o njih sporazumejo podpisniki. Vsi štipenditorji so dolžni pošiljati pristojnim strokovnim službam:

- pregled vseh štipendistov, ki prejemajo kadrovske štipendije,
- napoved predvidenih potreb po kadrovske štipendijah za tekoče leto,
- pregled razpoložljivih štipendij za posamezno šolsko leto, ki bo uporabljen za razpis kadrovske štipendij (prijave razpisanih štipendij),
- pregled podeljenih kadrovske štipendij v tekočem letu na osnovi razpisa,
- druge podatke, ki zadevajo štipendiranje in so v skupnem interesu ter se zanje dogovorijo podpisniki samoupravnega sporazuma.

NAČIN IN ROKE POŠILJANJA PODATKOV PRISTOJNIM STROKOVNIM SLUŽBAM DOLOČI IZVRŠNI ORGAN SKUPŠČINE DELEGATOV PODPISNIC SPORAZUMA NA RAVNI REPUBLIKE.

Da ne bi prihajalo do zahtev različnih organov za raznovrstne podatke, je predvideno, da vrste, način in roke za podatke določi izvršni organ podpisnic na ravni republike. To je potrebno tudi zaradi enotnosti, obdelave in primerjave podatkov.

Upajmo, da bodo strokovne službe uspešno opravile svojo nalogo, da bomo res lahko videli dejansko stanje ob štipendiranju, saj ni redko, da v kakšni občini sploh niso imeli urejene evidence.

Je že res, da so podatki javni, a marsikdaj naletiš na oviro, ko hočeš zvedeti zanje. Tukaj se spet pojavi VLOGA POSAMEZNIKOV, ki mislijo da lahko kar sami odločijo ali bo občan lahko zvedel za podatke ali ne. Kot da so podatki S PODROČJA ŠTIPENDIRANJA TAJNOST, ki je ne sme „kdorsibodi“ spoznati. Kaj smo naredili v zvezi s tem? Zelo zelo malo!

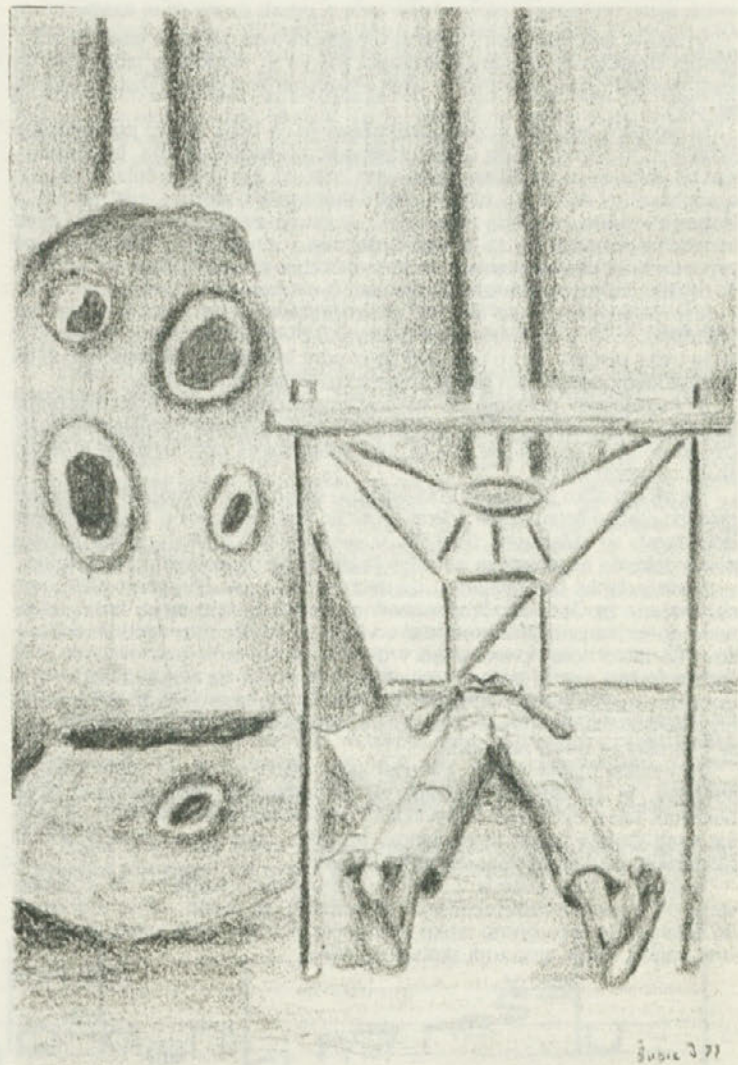
SANKCIJE

Stara določila pravi naj bodo v samoupravnem sporazumevanju dogovorjene poti, ki bodo preprečevale neupravičeno prevzemanje štipendistov in UPOŠTEVALE MORALNO IN POLITIČNO ODGOVORNOST DELAVCEV NA DELOVNIH MESTIH POVEZANIH S ŠTIPENDIRANJEM IN KADROVANJEM. Zato naj bodo uveljavljene tudi ustrezne

sankcije. Ukrepe zoper kršilce samoupravnega sporazuma naj izrekajo stalna samoupravna razsodišča, ki naj jih izvolijo podpisnice v občini. (kolega kolegu ne bo pljunil v skledo). Vsak UDELEŽENEC SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ŠTIPENDIRANJU v SR Sloveniji IN SKUPNE KOMISIJE udeležencev V OBČINI imajo pravico predlagati UVEDBO POSTOPKA ZA UGOTOVITEV KRŠITVE SPORAZUMA. V skladu s pomenom in vlogo razsodišč naj bodo njihove odločitve dosledno izpolnjene.

Predlog sprememb navaja, naj vsaka podpisnica samoupravnega sporazuma v Sloveniji in skupščine delegatov podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju imajo pravico predlagati uvedbo postopka za ugotovitev kršitve sporazuma. Kršitve in postopke DOLOČIJO PODPISNICE V SAMOUPRAVNEM SPORAZUMU O ŠTIPENDIRANJU. O delovanju sodišč sta predlagani dve varianti:

– pristojno sodišče združenega dela obravnava kršitve samoupravnega sporazuma in izreka sankcije,

– pristojno sodišče združenega dela obravnava kršitve samoupravnega sporazuma in izreka sankcije, ki jih določijo podpisnice samoupravnega sporazuma v samoupravnem sporazumu o štipendiranju.

Druga varianta je primernejša, saj tudi natančneje določa delo sodišč. V dosedanjem dogovoru so bile sicer navedene „NEKATERE KRŠITVE“, o organih (razsodiščih) pa ni bilo nič določnega (sestav, kje deluje).

Vsekakor ob obstoju SAMOUPRAVNIH SODIŠČ, predvsem sodišč združenega dela (ki že sedaj obravnavajo spore med štipenditorji in štipendisti) ni potrebno ustanavljati posebnih razsodišč, za spore iz tega sporazuma in dogovora. Uvedbo postopka lahko predlaga VSAK PODPISNIK SPORAZUMA.

Vsi vemo, da se premnogokrat pojavijo težave v odnosu štipendist – štipenditor. Kolikokrat ŠTIPENDIJE ZAMUJAJO, pa ostane štipendist tiho! Če pa reče štipenditorju, da ga bo tožil, ker ni dobil denarja, lahko to stori, a denarja kljub temu NE BO DOBIL! Dogovore hitro sprejemamo, ko pa jih moramo začeti uresničevati, se pojavijo težave in pogosto se določeni ORGANI OBNAŠAJO, kot da sploh nikoli NI BILO KAKSNEGA DOGOVORA. Kaj storiti? Upamo, da bodo nova določila ODGOVORNEJE POVEZOVALA vse udeležence v sporazumu.

Edi Korat

ZA KATEDRO IZ TAM ALI POSTAJA IZOBRAŽEVANJE OB DELU PRIVILEGIJ EKONOMSKO MOČNEJŠIH?

V ustavi smo zapisali: „Občani imajo pravico, da pod enakimi z zakonom določenimi pogoji pridobivajo znanje in strokovno izobrazbo na vseh stopnjah izobraževanja, v vseh vrstah šol in v drugih izobraževalnih zavodih.“

V zadnjem času pa postaja izobraževanje ob delu vedno pomembnejši faktor, pri razvoju naše samoupravne socialistične družbe. Izobraževanja ob delu se poslužujejo predvsem tisti, ki jim redno šolanje ni bilo omogočeno v mladosti, zaradi slabih ekonomskih razmer, tisti, ki jim je izobrazba nujno potrebna zaradi dela, ki ga opravljajo, pa tudi tisti, ki so v mladostni brezbrzičnosti postavili šolanje v drugi plan. Vsi skupaj pa zato, da pridobijo znanje s pridom uporabijo pri nadaljnjem razvoju naše družbe, kakor tudi za izboljšanje svojih ekonomskih razmer.

Vse pogosteje pa se dogaja, da izobraževanje ob delu ni vsakomur pristopno, ki bi si to želel, saj je povezano z velikimi stroški za šolnino, ki jih je treba plačati. To so ugotovili že izredni študentje v Makedoniji, ki so pred ustavnim sodiščem Makedonije sprožili celo ustavni spor.

V najslabšem položaju so seveda mladi delavci z nizkimi osebnimi dohodki, ki pa se kljub temu vse pogosteje odločajo za nadaljevanje šolanja ob delu, kako tudi ne, saj je prav mlad človek poln energije in lahko študij uspešno konča.

Če se nekoliko poigramo s števkami, lahko ugotovimo, da mora torej delavec plačati šolanje, kar trikrat, in sicer, kot prispevek iz bruto osebnih dohodkov, v Mariboru 5,58 %, v vseh drugih oblikah, ki jih izdaja preko delovne organizacije in tretjič še ponekod precej zasoljeno šolnino.

Nadalje lahko ugotovljamo, da delavec v svojem 35-letnem službovanju odvede za Občinsko izobraževalno skupnost od svojega bruto osebnega dohodka približno vrednost v višini svojih 35 neto osebnih dohodkov. Če bi to hoteli preračunati v dinarje, bi kaj hitro ugotovili, da je to kar precejšnja vsota, od katere pa bi bilo potrebno za njegovo dopolnilno izobraževanje le nekaj več kot 5 %, in to le v primeru, če bi se za študij ob delu odločili vsi trenutno zaposleni, ker pa se za študij ne odločijo vsi, se ti stroški za toliko zmanjšajo.

Teh nekaj številik nisem navedel zato, da bi s tem poudaril velikost sredstev, ki jih delavci odvajajo za izobraževanje, temveč sem hotel pokazati, kako blizu smo v številkah v tem da poenotimo kriterije za šolanje vseh znanja željnih državljanov, in kako daleč smo od tega, kar bi moralo biti na našo družbo že samoumevno.

Rešitev se torej kaže le v enotnem združevanju sredstev, za izobraževanje pri občinskih izobraževalnih skupnostih, za redno, kakor tudi izredno šolanje. Le tako bomo lahko omogočili izobraževanje vsem, pod enakimi pogoji, kakor smo tudi zapisali v ustavi.

Milan Perko

RADENCI 77

V Radencih je bil oktobra festival moderne komorne glasbe. letošnji festival je bil že petnajsti po vrsti. Ob otvoritvi festivala sta imela govor organizatorica festivala Breda Žnidarič ter direktor festivala tov. Vereš.

Hkrati so tudi odprli razstavo del umetnika Rudija Kotnika. Prvi koncert je imel ansambel Slavko Osterc iz Ljubljane. Dirigent ansambla je Ivo Petrič, kot solistka pa se nam je predstavila Eva Novašak-Houška. Izvajali so dela Osterca, Hindemitha ter dela drugih jugoslovanskih avtorjev.

Naslednji koncert je imel pianist Vladimir Krpan iz Zagreba. Tudi on nam je predstavil dela jugoslovanskih skladateljev. Sobotni program je bil, kot že nekaj let do sedaj, zaključen z jazzom. Nastopila sta pianist Misha Mengelberg ter tolkalist Han Bennik iz Amsterdama.

V nedeljo dopoldne je bil koncert kvalitetnega godalnega kvarteta Kodaly iz Budimpešte, popoldne pa se nam je predstavila pri nas manj znana, a izvrstna sopranistka Irina Ariskin-Hajdarevič iz Beograda. S tem koncertom je tudi bil zaključen letos res kvaliteten festival moderne komorne glasbe.

IVAN KACBEK

ŠTUDENT: KJE JE ZAKLONIŠČE?

Na seji skupščine občine Maribor, ki je bila v začetku oktobra, je bilo mnogo vroče krvi pri 4. točki dnevnega reda, ki govori o ljudski obrambi, varnosti in družbeni samozasčitvi. Tako so bili predlagani trije odloki, in sicer: odlok o določitvi roka, do katerega morajo občani in delovne organizacije nabaviti sredstva za osebno in kolektivno radiološko-biološko-kemično zaščito, odlok o ustanovitvi sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozasčitvo v občini Maribor in odlok o zakloniščih, ki je bil najbolj problematičen, saj je teh prepotrebnih objektov v Mariboru občutno premalo.

O gradnji zaklonišč in o tem, kako delajo komisije za civilno zaščito na šolah, smo se pogovarjali na štabu za civilno zaščito z Bojanom Javornikom, inšpektorjem za civilno zaščito, in Zoranom Joksovičem, referentom za zaklonišča.

„Zaklonišče je občutno premalo, perečo in aktualno težavo pa smo začeli urejevati v tesni povezavi z zavodom za urbanizem, tako da pri novogradnjah ne bo več težav. Na podlagi zazidalnih načrtov bodo urbanisti morali pripraviti mesta za zaklonišča v industrijskih conah in soseskah. Podati morajo tudi približno lokacijsko dokumentacijo. Iz nje je razvidno, ali je obvezno na nekem kraju graditi zaklonišče ali ne,“ je začel pogovor Zoran Joksovič.

„Torej bo v prihodnje bolje?“

„Vsekakor, saj se pripravljamo načrt zaklonišč za mesto Maribor, ki pa ga ne bomo pričeli izvrševati v celoti. To je namreč precej draga zadeva, saj stane zaklonišče na eno osebo okoli deset tisoč dinarjev, mogoče pa je zgraditi zaklonišče za 200 ljudi. To so seveda javna zaklonišča, obstajajo pa še zaklonišča organizacij združenega dela in drugih delovnih organizacij ter hišna in blokovna zaklonišča.“

„Kdo plača prispevek za gradnjo tovrstnih objektov?“

„Naše mesto je razdeljeno na dve coni. Prva, tako imenovana centralna cona, obsega center mesta. Občani morajo odšteti iz svojega žepa tri procente vrednosti stanovanjske zgradbe.“

Druga cona zajema izvenmestno področje, kot Košaki, Miklavž; tam plačajo prispevek prebivalci v družbenih objektih in občani, katerih hiše presegajo kvadratu ro 1250 kv. m.“

„Kako ste letos organizirali civilno zaščito na šolah in vzgojnovarstvenih ustanovah?“

Bojan Javornik je povedal: „V letošnjem letu smo naredili veliko. Civilna zaščita je namreč povsod zaživela. Prebroditi smo morali nekaj začetnih težav, toda vsi vemo, da vsak začetek spremlja neogibni problemi. Opreme je zaenkrat še premalo, vendar ni draga, tako kot marsikateri mislijo. Po izidu republiškega zakona za ljudsko obrambo so komisije dobile nove razsežnosti, so prizadevne v vseh pogledih in so dejansko nosilci akcij. Kakšnih posebnih tovrstnih akcij v letošnjem letu nismo pripravili, menim pa, da smo že veliko napravili s tem, da smo pripravili načrt.“

Prihodnje leto bomo začeli izvajati vsakovrstne akcije, akcijske načrte, strokovno izobraževanje. Kajti predvsem mladih kadrov nam primanjkuje. Zato bomo vključili v civilno zaščito čimveč mladih, tu ni nobenega zadržka.“

Pri teh njegovih besedah smo se globoko zamislili: v zadnjem času opažamo namreč vse premajhno sodelovanje občanov s civilno zaščito. Kajti ne smemo pozabiti, da je CZ zadeva vseh občanov, da je to organizirana aktivnost v okviru splošne ljudske obrambe. Vsi smo dolžni pripravljati zaščito prebivalstva in materialnih dobrin pred elementarnimi nesrečami in vojno!

Izvedeli smo veliko, še mnogo več, kot je napisanega, vendar vse žal tudi ni za javnost. Pri tem pa smo ugotovili še nekaj žalostnega: v Mariboru obstaja veliko visokih in višjih šol, ki imajo v večini kar spodobna zaklonišča, pa študentje za njih niti ne vedo. Lahko se zgodi, da že v bližnji prihodnosti spoznamo pomen le-teh, zaradi elementarnih nesreč, vojne in drugih pretečajih situacij. Študentje pa se bodo vprašali: Kam naj gremo? O tem bo treba zagotovo še precej napisati!

Darko Rus

BLIŠČ DENARJA IN BEDA PROSTITUCIJE

O čem nam lahko spregovori koncert Weather Report? Pogovarjamo se o poveženosti od zgodovine in o objektivnem lakajstvu kapitalu.

Koristni koncerti so tisti, ki so sposobni odkriti tako ali drugače še nepoznane razsežnosti glasbe in ob tem omogočiti postavljanje stvari na njim pripadajoče mesto. Dobri koncerti so tisti, ki so dovolj kvalitetno producirani, da različni zapleti tehnično-profesionalne narave ne kazijo jasno začetnih kontur vsebine dogajanja. In če je neki koncert dober ter koristen hkrati, se zgodi, da se pred nami odpre koridor vpogledovanja v celoto v svetu aktualno dogajajoče se glasbe. Koncert Weather Report je bil ravno tak koncert: koristen in dober, brezhibno izveden. Koncert, na katerem se imaš lahko navse lepo, a si moraš v ta namen dovoliti takšno razkošje, da se zaplankaš za vse ostalo, kar sestavlja in postavlja obstoječi svet z njegovo glasbo vred, da se pustiš zazibati in požreti — čaru zvoka. Kar pomeni: če ne moreš ali nočeš videti skozi in mimo vid odvezajočega glanca udarjajočih žvih ran tega planeta, ob katerih se šele izkaže ves dogodek kot zavajajoče sijajne bleščice ter dobi svoj pravi, glasbeni in širši pomen. Skratka: tudi pojavu, imenovanemu Weather Report, reprezentantu širšega polja podobnih pojavov znotraj glasbenega dogajanja, je treba seči vsaj za hrbet. Zato je bilo nujno oditi na ta koncert, pa četudi se je vremensko poročilo izkazalo kot borzno in šele skozi dvigajoče in padajoče gibanje delnic pokazalo, za kakšnega boga sije sonce na „jazz sceni“ v Ameriki, a tudi drugod.

INFORMATIVNA DEJSTVA: od začetka sedemdesetih let je v svetu, še posebej pa doma, v ZDA, kjer je bila od začetka ignorirana in potisnjena na socialno margino, kulturno dno ter na eksistenčni minimum njenih izvajalcev, tim „jazz“ glasba v silni ekspanziji. Pri tem je imela in še ima odločilno besedo tim „jaz fusion“, pri nas bolj poznana kot „jazz-rock“, z rojstvom zelo obetaven hibrid, ki pa se dandanašnji vse bolj razvija v grozljivega spačka. 75 % posameznikov, ki imajo danes kakršenkoli stik z glasbo, ki jo tlačimo v rubriko jazz, verjame, da predstavlja jazz fusion vse tisto, kar se imenuje jazz, ali pa vsaj vse, kar je v jazzu vredno slišati. Kupujejo le plošče izvajalcev te glasbene zvrsti in obiskujejo koncerte, na katerih se izvaja te vrste glasba, to pa v takšnih množinah, da se je prek jazz-rocka odprlo neverjetno komercialno tržišče, kjer se obračajo mase kapitala ter se v skladu s finančno uspešnostjo ustvarja javno prepričanje, da je to edina res sodobna in za mase poslušalcev dovolj široka pot, po kateri naj bi se razvijala glasba bodočnosti. Jazz-fusion je za milijone v jazz orientiranih individuov sinonim za jazz kot tak. Za ameriško in evropsko glasbeno javnost avantgardna, „nova“, v glavnem „črna“ glasba na splošno ne obstaja. V skladu z zapisanim so tudi pri nas stvari dovolj jasne.

Weather Report so najreprezentativnejši indikator takšnega stanja ter najbolj dognan predstavnik te zvrsti glasbe v ekspanziji. Ob njihovem koncertu je dovolj preprosto polskati vzroke za opisani prodor ravno te glasbene usmeritve. Kljub temu da si je v svoji očarajoče-agresivni ekspanziji priborila v zavesti javnosti mesto, s katerega se postavlja celo kot edini resnični sodobno usmerjeni jazz ter edina realna alternativa nadaljnjemu razvoju te vrste glasbe, pa ima z jazzom nasploh vedno manj skupnega, še veliko manj pa s sodobnimi napori v tej vrsti glasbe, saj se jim objektivno postavlja kot nasproten, konkurenčen pol, ki po svojem namenu in podstavljeni vsebini izključuje, negira in ogroža prizadevanja v sodobni, „črni“ jazz glasbi.

Maribor je drugo največje mesto v Sloveniji, na področju glasbe pa velja za provincialno (beri: zaostalo) mesto. V njem trenutno ni mogoče najti spodobnega ansambla, ki bi nas kolikor toliko spodobno zastopal vsaj v Sloveniji. Na slovenski glasbeni sceni se je v zadnjem letu rodilo precej obetavnih skupin, med katerimi so predvsem Predmestje, Begnograd in kantavtor Andrej Šifrer prinesli mnogo svežine, razlikujejo pa se po svojevrstni glasbi, ki drug zveni hudo hudo podobno. Ti novinci niso zgolj iz Ljubljane, ki pa še vedno prepričljivo vodi, kadar gre za slovensko rock sceno.

Če pogledamo v preteklost: Maribor ni nikoli premogel skupine, ki bi v Sloveniji kraljevala, kot recimo Kameleoni. Vedno se je držal zlate sredine. V glavnem so vsi „šibali“ bolj ali manj preprosti ali komercialni rock, kar velja zlasti za skupine Alarm, Inkvizicija, Čudežna polja, Vulkan, Grif... Nihče se ni šel eksperimentov. Plošč je bilo izredno malo. Do singla so prišla edino Čudežna polja, ostali so se zadovoljili s posnetki na mariborskem radiu. Toda takrat smo si vsaj nekaj obetali, potem pa je vse utonilo v pozabo in danes se je Maribor znašel na dnu. Kje iskati vzroke?

Predvsem v pomanjkanju hotenj, premajhni glasbeni izobraženosti, pohlepu po hitrem zaslužku. Zadnje bo verjetno še najbolj držalo. Mladi

Ta polarnost se v osnovi izkazuje kot služba diametralno različnim socialnim opredelitvam — za kapital, za participacijo na privilegijih, ki jih nudi vestna služba in nepovzročanje problemov ter proti njemu in od njega postavljeni konstelaciji odnosov. Predvsem je glasba, kakršno igrajo Weather Report, glasba računa in efekta; glasba, ki računa z obstoječimi potrebami publike, pri čemer je ne zanima, od kod te potrebe in za kakšno publiko gre — saj ji ravno te potrebe in takšna publika omogočajo, da je; glasba, ki nima izvirno pripadajočega ji materialnega, tj. socialno-ekonomskega ozadja, svojih korenin, iz lastnih potreb izvirajočega glasbenega materiala in jih niti ne potrebuje niti ne išče. Nujnost njene eksistence povzročajo interesi zunaj nje, kar pa ne pomeni, da je njihova ekspresija, njihovo razkrivanje.

RAVNO NASPROTNO: njena eksistenca je možna le kot resnično vsebino teh interesov prekrivajoča, zakrivajoča, interesov, ki so kristalno jamo tam v sferi kapitala, v sferi kapitalsko povzročenih in kapitalsko vzdržujočih se socialno-ekonomskih odnosov. Šele iz tega horizonta se izkaže glasba Weather Report za potrebno in nujno v svojem pojavljanju. Tako lahko Weather Report funkcionirajo izključno le kot entertainment machine in tega dejstva niti najmanj ne spremeni vsiljivo prepričanje pobornikov te glasbe, da sta prodaja in profit pri vsej stvari nekaj povsem postranskega in da gre za glasbo, katere edini namen je populariziranje dobre glasbe. Naloga zabave v kapitalnem svetu kot tiste dejavnosti, ki naj okupira delojemalca v obdobju med dvema šihoma, pa je že tako na veliko razkričana tema. In ob WEATHER REPORT se izkaže, da je profesionalno-brezhibno izpolnjevanje te naloge tisto, kjer je Weather Report res nimamo kaj očitati. To je brezhibno tekoč stroj, kjer vsak kolešček ob vsakem času točno pozna namen efekta, ki ga hoče povzročiti, ter njegove posledice med poslušajočimi, to je ogromna tovarna iluzij, ki poskrbi, da je dveurni beg pred utrujajočo-dolgočasno vsakodnevnostjo čim totalnejši, da ne ostane nezaposleno niti eno čutilo, a da možgani počivajo. Vsak efekt je odmerjen ob povprečni meščanski pameti, usmerjan ob njeni imperialistični, pogoltni in paranoični sliki sveta in njegovega progressa (kosmos, eksotika, večnost in neskončnost — eskapizem), nato pa usmerjen nazaj nanjo, da bi jo v vsej svoji iluzoričnosti potešil v njenih potrebah in strahovih ter jo hkrati potrdil kot edino temu svetu primerno zavest. Gre za čiste efekte zabave in (trenutkov) pozabljenja, vzvod in produkt vsega tega pa je slejkoprej efekt denarja.

Tako se jazz-rock ob svojih najodličnejših reprezentantih, ob poslušanju koncertov takšnih izvajalcev, kot so WEATHER REPORT, TERJE RYPDAL, RETURN TO FOREVER ipd., izkazuje kot napor, ki je svoj začetni namen popolnoma zgrešil, kot usmeritev, katere začetni korak je bil sicer zastavljen tako, da je preusmeril pogled poslušalcev s takrat preminevajočega rocka šestdesetih let na druga glasbena področja, odprl marsikomu obzorja glasbenega dogajanja v celoti ter ga osvobodil za širokosrčnejša in globlja glasbena iskanja in v tem smislu odigral dovolj pomembno vlogo, a je to svojo pomembnost opravičeval le tako, da je ostajal začasen, prehodni, propusten pojav. To pa je veljalo za albume In a Silent Way in Bitches Brew Milesa Davisa, ne velja pa več za produkte jazz rock skupin današnjega dne. Weather Report (in drugi) niso več propustni in neobvezni, zahtevajo sprejemanje in opredeljevanje na svojem nivoju. In v tem trenutku se hoja po poti jazz-rocka pokaže kot hoja v slepo ulico, ob takšni zablodelosti pa je še najmanjša nevarnost vračanje ter zamujanje zahtev časa, ki se kažejo v res relevantnem glasbenem dogajanju.

Weather Report je zgodovina povzročila dvakrat. Povzročila jih je zgodovina njihovega individualnega razvoja, na nivoju njihove ustvarjalne moči. Veliko pomembnejše pa je spoznanje, da so v vsej svoji profesionalno glasbeni veličini ostali daleč pod že doseženim glasbenim nivojem. In doseženi glasbeni nivo zahteva diametralno nasproten glasbeno-socialni angažman od njihovega.

Danes so Weather Report postali mavrična šara med otroškimi igrači, s katerimi prizadveni oskrbniki tega sveta podkupujejo svoje nezadovoljne otroke.

se kaj hitro imajo za popularne, ki jim bo kar na lepem padel denar z neba, če že znajo zaigrati Yesterday. Ko pa vidijo, da iz tega ne bo nič, vržejo puško v koruzo ali pa igrajo na plesih po šolah bolj ali manj znane skladbe — lastnih pa ni nikjer!

Da ne bo kdo napačno sodil, da v Mariboru ne premoremo glasbenikov oziroma jih sploh ni! Ni res, vseeno pa gre v bistvu za garažne skupine, ki dlje kot iz očetove garaže sploh ne bodo prišli. Talenti so raztreseni po vsem „svetu“ in praktično ne morejo priti do veljave oziroma pokazati svoj pravi talent, zato bi bila možna nekoliko ekstremna rešitev: združiti vse nađebudneže v eno skupino, ki bi vsaj nekaj pomenila.

Krivec je tudi naša produkcija kaset in gramofonskih plošč RTV Ljubljana, pri kateri skorajda vsi novorojeni ansamblu naletijo na gluha ušesa. Bolj so jim pri srcu Tina Turner in Led Zeppelin.

Mnogo mojih kritik je povsem upravičenih. Da pa kritika ne bi letela le na Maribor (beri: provinco), moramo omeniti, da imajo podobne težave kot mariborske skupine (Dlan, Vulkan, Sončni voz...) tudi drugod v naši republiki. Upam lahko le, da se bo v prihodnje premaknilo na bolje, za kar bodo morali poskrbeti pač za take zadeve pristojni.

PRAVICA SVOBODNEGA ODLOČANJA O ROJSTVU OTROK

Ob navzočnosti dvajsetih predstavnikov delovnih in družbenopolitičnih organizacij je bila sredi oktobra 1977 pod vodstvom dr. Elka Borka tiskovna konferenca o zakonu o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok. Novi zakon, ki je bil sprejet 1. 7. 1977, že v svojem naslovu pove, da zajema vse zdravstvene ukrepe pri uresničevanju te osnovne pravice. Zakon določa osnovo za začasno preprečevanje nosečnosti kontracepcijo, sterilizacijo pa kot metodo za stalno preprečitev zanositve.

Leta 1960 je izšla pri nas prva uredba o pogojih za dovolitev splava, ki je veljala vse do 1. 7. 1977, ko je izšel ta zakon. Z letom 1966 je družba uzakonila pravico do prekinitve nosečnosti zaradi različnih bolezni ali neprimernih socialnih razmer.

Novi republiški zakon predvideva za preprečevanje nezaželene nosečnosti sredstva, s katerimi preprečujemo zanositve (kontracepcija in sterilizacija), in sredstva, s katerimi nezaželeno nosečnost prekinjamo (splav).

Zdravstvene organizacije morajo skrbeti za to, da se nosečnost ugotovi čimprej in se tudi prekine, če je to iz kakršnihkoli vzrokov potrebno. Zato naj se žene in dekleta seznanijo s tem zakonom, da bodo znale svoje pravice izkoristiti pravočasno.

Ljudje naj se svobodno in odgovorno odločajo za rojstvo otrok. Ta svoboda je družbena odgovornost, ker ne gre samo za odnos med dvema človekoma, ampak za rojstvo novega človeka, nove osebnosti, kateremu se pozna, s kakšno odgovornostjo so ga starši spočeli, negovali in vzgajali ter kako je pri razvoju njegove osebnosti sodelovala cela družba.

O izidu knjižice Načrtujmo potomstvo, katere avtorja sta dr. Elko Borko in prof. dr. Lidija Andolšek-Jeras, je spregovoril še tov. Štumberger iz ZZZ (Zavod za zdravstveno varstvo) v Mariboru. Povedal je, da je knjižica namenjena izobrazbi vsakega odrasčajočega in se priporoča šolnikom kot učni pripomoček. Vse udeležence je seznanil še s knjižicami Starost in zdravje in O nekaterih vsakdanjih kožnih boleznih, katere je moč dobiti v prostorih ZZZ v Prvomajski 1 na Teznu.

Sledila je diskusija, v kateri je dr. Borko odgovarjal na vprašanja. Predstavnica OK ZSMS v Mariboru je prisotne seznanila z akcijami. V okviru revije Mladina (Prizma) OK ZSMS seznanja bralce z novim zako-

nom. V okviru Kluba mladih bodo organizirali okroglo mizo za srednješolsko in delovno mladino. V radijski oddaji Mladi mladim bodo anketirali mlade, da bi tako dobili tudi njihova mnenja o novem zakonu.

Dr. Šijanec je povedal, da deluje v prostorih študentskih domov šolska preventivna ginekološka ambulanta, katere namen je svetovati dekletom, kako ravnati v določenih težavah.

Zlatka Novak

ŠTUDENTOV PA NI BILO

S svečanim sprejemom delegacije in gostov iz Marburga v mariborskem rotovžu se je oktobra pričel kulturni teden tega prijateljskega mesta v Mariboru.

V okviru tedna prijateljskega mesta Marburg so si občani Maribora lahko ogledali tri zelo pomembne razstave, ki so trdneje povežale prijateljske vezi med tema dvema mestoma: v likovnem salonu Rotovž je bila sila skrbno urejena in bogata razstava mesta Marburg. Organizatorji in ustvarjalci se niso zadovoljili zgolj s prikazom mestnih znamenitosti, temveč so dodali tudi tehno gradivo, ki zelo nazorno govori o sanacijskem (za ZRN edinstvenem) načrtu starega mestnega jedra.

V avli VEKŠ je bila razstava ob 450-letnici slovite Philippsove univerze v Marburgu, v umetnostni galeriji pa razstava članov marburškega društva filatelistov, ki je eno najstarejših v Zvezi republik Nemčiji.

Uradna delegacija prijateljskega mesta je med drugim položila venec pred spomenik talcev.

Drugi dan obiska je bil namenjen ogledu filma o Marburgu, mitingu letalskih modelov in koncertu komornega orkestra Marburg. Omenjeni orkester je nastopil tudi v okviru tradicionalnega baročnega koncerta.

Zadnji dan uradnega obiska je uradna delegacija izkoristila za obisk Kumrovca, Rogaške Slatine in Ptuj.

Srečanje se je končalo na prisrčen način v mariborskem hotelu Slavija. Ob zvokih okrajne marburške jazz skupine so prisotni ugotovili, da je letošnji kulturni teden Marburga v Mariboru kot že četrta uradna prireditev te vrste še podkrepil prijateljstvo, medsebojno spoznavanje, zblíževanje in trdne prijateljske vezi med mestoma.

Vse bi bilo lepo in prav, če bi se takšnega obiska udeležilo več študentov mariborskih visokih in srednjih šol. Žal jih je bilo izredno malo. Ne smemo namreč pozabiti, da je Marburg univerzitetno mesto in bi udeležba študentom izredno koristila. Kje iskati vzroke? Prav gotovo širša interesna skupnost ni poskrbela, da bi bili študentje z obiskom in programom bolje seznanjeni!

Dors

MITJA VRHOVŠEK

KOT KOL BREZ OSI

Napak bi bilo oceniti, da gre v tem vrednotenju za tehno-kratki si tehnomanagerski pristop. Gre le za določeno socialistično etiko in moralo na področju samouprave, ki temelji na spoznavanju, da sta pravica in odgovornost odločanja nedeljivi.

Bržkone bo institucija družbenega pravobranilca, ki črpa svoj obseg moči in vpliva iz ustanov, ki so locirane zunaj konkretne OZD, obilo prispevala k razrešitvi marsikaterih nakazanih dilem. Kakor hitro namreč ni družbeni pravobranilec na plačilnem seznamu OZD in tako vodstveno podrejen poslovojnemu organu, je v svojem delovanju neprimerno svobodnejši (in lahko tudi pravičnejši), kot bi morda bil v nasprotnem primeru.

Še na nekaj se mi zdi potrebno opozoriti študentski živelj, ki si kaj rad predstavlja, da ga čakata v delovni organizaciji med in mleko. Najprej je na vrsti pripravniški staž, obdobje, v katerem domala vsak dan znova spoznaš, kako nezadovoljivo je za opravljanje vsakdanjih praktičnih nalog zgolj pridobljeno šolsko znanje. Resnično prihajamo v delovne organizacije z določeno mero vakuuma, ki je tem večja, čim bolj zapleteno in strokovno zahtevno delo opravljamo. Gotovo pa je mogoče to oviro dokaj hitro odstraniti in se vključiti v nadaljnje delo, kjer se z vsakim novim delovnim dnevom in na novo pridobljenimi izkušnjami zmanjšuje kreativni delež aktivnosti na račun rutinskih opravil. Vse več delovnih dolžnosti pričanjamo obvladovati avtomatsko, ne da bi se pri tem posebej miselno angažirali. Zatorej bo na določeni razvojni stopnji nujno „napredovanje“ — prehod v sfero, kjer pričnemo znova „pridobivati“, kjer se ponovno aktivira proces notranjega bogatenja človekovih čisto strokovnih in samoupravljalških sposobnosti. Ker pa v mnogih naših OZD nimamo dosledno izpeljanega

instrumentarija razpisovanja prav vseh razpoložljivih delovnih mest (vodilnih in nevodilnih), ni zagotovljene možnosti, da se vodilni ljudje sprevržejo v odtujene centre moči, ki samovoljno predlagajo komisijam v napredovanje podrejene, ki so po njihovi OSEBNI presoji za določeno delovno mesto oziroma položaj najprimernejši. Ostali zainteresirani delavci v združenem delu iz drugih delovnih skupin, TOZD ali služb se že tudi samo zaradi tega, ker o potrebi po ustreznem kadru oziroma prostem delovnem mestu niso bili niti obveščeni, ne morejo prijaviti na razpisano delovno mesto, in tako njihova želja oziroma eventualna prijava že iz načelnih razlogov nima možnosti, da bi prišla v ožji pretres pred ustrežno komisijo.

Po drugi strani pa takšno kadrovanje, če delavec resnično želi preiti na nivo svojega nadaljnega kreativnega soustvarjanja in je zato prisiljen ostati s svojim šefom v dobrih odnosih — kar pogosto pomeni popolno podrejanje in zatajevanje svojih resničnih in izvirnih misli ter nagnjenj (prostitutiranje delčka svoje osebnosti) — nujno povzroča frustracije pri tistih podrejenih, ki so prepričani, da imajo formalno in tudi dejansko boljše pogoje za napredovanje, a jih njihov šef pač ni izbral za to „poslanstvo“.

Tovrsten odnos do vodilnega delavca (slepo podrejanje in „prilizovanje“ iz strahu, da bo sicer zaviral naše napredovanje), se tudi izkaže kot zelo močan zaviralni dejavnik pri samoupravni aktivnosti delavcev v združenem delu (za odločitev, za katero bo delavec menil, da je pravilna, se ne bo javno in samoupravno opredelil, če bo ugotovil, da bi se utegnil rezultat bistveno razhajati s sodbo, ki jo ima o tem vprašanju njegov predpostavljeno). Zato bi moralo obveljati načelo, da bi bilo obvezno v določenih časovnih zaporedjih javno razpisovanje vseh razpoložljivih delovnih mest v najrazličnejših asociacijah združenega dela, na katere bi imel možnost prijave sleherni zaposleni delavec. Na komisiji za medsebojna razmerja delavec v združenem

KLIC DOMOVINE

13. junija 1976 se je v Libanonu začela sirska intervencija. Spominjamo se upora palestinskih sil in njihovih zaveznikov (libanonske napredne sile) proti desničarski zaroti in njeni agresiji. V tem uporu so se borili vsi Palestinci, starci, žene, mladina in otroci.

Pri tem je sodelovala tudi organizacija palestinskih študentov GUPS (generalna unija palestinskih študentov), ki predstavlja množico mladih, izobraženih domoljubov. GUPS je bila ustanovljena l. 1966 in se danes bori proti Sionističnim in imperialističnim silam ter ostalim nasprotnikom, ki ovirajo pot do zgraditve svobodne, demokratične Palestine.

Prvi oktober je proglašen za dan štirih padlih študentov palestinskega gibanja, članov GUPS. Padli palestinski študenti so študirali na univerzah v Jugoslaviji:

— HAZEM RADOWAN — 27 let — diplomant fizike na sarajevski univerzi, magisterij položil iz atomske fizike na beograjski univerzi,

— ANTON ABU ETA — 25 let — absolvent kemije na skopski univerzi,

— MOHAMAD AL HINDI — 27 let — absolvent agronomije na beograjski univerzi,

— MOHAMAD YUNIS — 23 let — študent na beograjski univerzi.

Mednarodni klub prijateljstva v Mariboru je ob tej priložnosti priredil obletnico dneva padlih palestinskih študentov v prostorih študentskega doma v Mariboru.

Palestinskih revolucionarjev naj se spominja tudi mariborska mladina, ki izkazuje solidarnost palestinskemu narodu. MKP

RAZSTAVA KOKOSCKE — SVOJEVRSTNO DOŽIVETJE

V zgornjih prostorih umetnostne galerije v Mariboru je bila razstava grafičnih del znamenitega avstrijskega slikarja ekspresionista Oskarja Kokoschke, 91-letni umetnik, ki se ukvarja tudi s pisanjem dram in pesmi in živi ob Ženevskem jezeru, se je predstavil mariborskemu občinstvu z nekoliko manj znanimi grafičnimi deli. Pričaral nam je (z likovno pripovedjo) magični vpliv svoje umetnosti, ki je izjemno močan.

Razstavo si je ogledalo veliko število občanov, omogočili pa sta jo galerija Welz iz Salzburga in Avstrijski kulturni institut iz Zagreba.

Naj še povemo, da se je otvoritve razstave udeležil generalni konzul avstrijske republike kakor tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij, skupščine občine Maribor, kulturnih institucij, likovnikov ter avstrijskih gostov.

delu in nadalje na komisiji za prošnje in pritožbe pa bi ležalo breme pravilne in pravične razsodbe: kdo od prijavljenih kandidatov je za razpisano delo najprikladnejši.

Dogoditi se vam utegne, da boste zavoljo teh in podobnih nepravilnosti na bodočem delovnem mestu še kako razočarani. Pred nedavnim je v eni naših delovnih organizacij prvostopenjska komisija (za medsebojna razmerja delavcev v delovnem razmerju) zavrnila predlog prijave 25-letnega delavca s končano tehniško srednjo šolo, s katero je kandidiral za glavnega inženirja razvojnega laboratorija (samo naziv vodilnega delovnega mesta, ne pa tudi zagotovilo strokovne usposobljenosti), in sicer z obrazložitvijo, da po zahtevni izobrazbi in delovnih izkušnjah ne zadovoljuje. Imenovani kandidat se je pritožil komisiji za prošnje in pritožbe, ki je prosila za strokovno mnenje dva vodilna delavca, oba z visoko izobrazbo (eden je bil kandidatov šef). Fant se je pritoževal, da to delo (glavnega inženirja razvojnega laboratorija) že dalj časa opravlja in da na osnovi zakona zahteva, da mu komisija ta status tudi dejansko prizna (ker jo obvezuje zakon). Zakon v resnici predvideva, da je OZD obvezna delavcu za opravljanje določenega dela priznati osebni dohodek, ki je predviden za delo, ki ga le-ta opravlja — to pa ne pomeni nič drugega kot priznanje formalnega statusa tovrstnega delavca v združenem delu. Oba vodilna sta zagotovila, da je tožnik sposoben opravljati delo, za katerega kandidira, in da pač nimajo na voljo človeka z ustrežno izobrazbo (predvidena je visoka). Kdo lahko nedvomno dokaže, da ni bila ta garancija dana samo zaradi težnje „ohraniti mir v hiši“ ali ne postaviti na vodilno delovno mesto v laboratoriju delavca, ki bi bil v stanju kontrolirati kakovost izvrševanja delovnih nalog svojega šefa?

Ako bi bil izveden sistem razpisovanja prostih delovnih mest, bi bilo v delovni organizaciji gotovo moč najti enega ali morda več strokovno podkovanih kandidatov, ki bi lahko obvladovali tako občutljivo opravilo, kot je vodenje razvojnega laboratorija (posebnih vprašanj, kot je dovoljenje za podpisovanje atestov in drugo, v tem okviru ne bi našenjali).

Argument je torej bil: NIKJER ni mogoče najti ustrežnejšega človeka, on to delo ŽE opravlja, JE sposoben, GARANTIRAN, po zakonu IMA PRAVICO, da mu priznamo status delavca za delo, ki ga opravlja, ipd... Gotovo da bi lahko komisija, ki je o primeru razpravljala, če bi imela pred sabo zloženih večje število prijav, tudi z veliko verjetnostjo izbrala primerne strokovnjake za to prosto delovno mesto. Mar povedano ne pomeni, da je bila komisija na določen način tudi dezinformirana? Resnici na ljubo (in žal) je treba priznati, da trenutno nihče od bodočih podrejenih „glavnega inženirja razvojnega laboratorija“ s formalno šolsko izobrazbo ne prekaša novepečenega vodjo (glede delovnih izkušenj nimamo na voljo podatkov). Denimo pa, da bo prišel jutri v delovno organizacijo mlad, šestindvajsetletni strokovnjak, ki je končal fakulteto in odslužil vojake (v SFRJ je povprečna starost diplomantov na univerzah 27 let) in bi se hotel vključiti v raziskovalno delo imenovanega razvojnega laboratorija. Njegov šef

RAZSTAVLJAJO TUJI ŠTUDENTJE

V oktobru so se nam v depandansi študentskih domov predstavili mladi likovni ustvarjalci, člani Mednarodnega kluba prijateljstva. Razstavili so več platen z bogatim barvnim koloritom, harmonično ujetim v motiv likovnega izraza. Nekateri avtorji imajo že dokaj izdelan likovni izraz z močno izpovednostjo, pri čemer jim je barva v glavnem samo sredstvo izražanja, ne pa edini vir izpovedi.

Takšnih razstav si študentje v Mariboru vsekakor želimo še več, zaželeno pa jim je, da bi postale stalna oblika približevanja likovne izpovedi mladim mladim. Prizadevnost je vsekakor treba pohvaliti, in škoda bi bilo, če bi s tako obliko dela prenehali.

Asja

bo sodelavec mlajši po letih, imel pa bo tudi neprimerno nižjo izobrazbo in s tem tudi mogoče šibkejšo strokovno usposobljenost (osebne dohodke pa neprimerno višje). Sledi, da bo tisti, ki si je dolga leta trl glavo s študijem in se morda boril s pomanjkanjem, kaznovan za trud in odrekanje (poznana je vrsta podobnih primerov). Zakonska določila pa žal ne poznajo „degradiranja“ na nižje delovno mesto — razen če ni ugotovljeno, da delavec ne zadovoljuje, da torej ni usposobljen opravljati vrsto dela, za katero je zadolžen. In kdo bi verjel, da bo šef, ki je še včeraj GARANTIRAL, da ima njegov varovanec VSE kvalitete za izvrševanje določenih delovnih nalog, pojutrišnjem to svojo trditev preklical in ga razglasil za nesposobnega in neustreznega? Praktično je sedaj 25-letni tehnik do pokojnine ustoličen na vodilnem delovnem mestu glavnega inženirja razvojnega laboratorija (vsaj zakon mu to garantira), izvzemši, če ne bo kaj kmalu zopet napredoval na višji nivo lestvice vodilnih.

Marsikatera zanimiva in izvirna ideja mladih strokovnjakov, ki bodo v bodoče prišli pod taktirko novega vodje, ne bo „ugledala luči sveta“, prav zaradi tega, ker bo vodilni videl v podrejenih eventualne konkurente in jih bo z večjo količino moči in vpliva, ki jo bo imel na voljo, „krotil“ ter na ta način tudi dušil njihovo ustvarjalnost. Frustracije bodo torej neizbežne, posledica pa bo odliv strokovnjakov iz razvojnega laboratorija in s tem tudi iz delovne organizacije. Povedano pomeni, da je tisti šef, ki je posadil v sedlo mladega tehnika, žrtvoval višji, ozedejevski in družbeni interes na račun svojega osebnega interesa in morebitne nadaljnje dremavice v delovni organizaciji. S tem pa je storil nepopravljivo družbeno škodo. Ne nazadnje pa je s tem aktom gotovo uresničen življenjski interes mladega tehnika — postal je „glavni inženir razvojnega laboratorija“ — vse to ob upoštevanju dejstva, da so v taisti delovni organizaciji prav tako zaposleni mladi tehniki — vendar to pot kot kvalificirani ključavničarji II...

Privilegiranec gotovo ne bo več čutil notranje nuje, ki bi ga silila v nadaljnji študij in samozobraževanje; niti ne bo imel pravega interesa brskati po strokovnih časopisih in revijah; njegov življenjski cilj je vendar dosežen.

Opisani primer se je zgodil v delovni organizaciji, ki je prav v zadnjem času iz podobnih razlogov zabeležila močno fluktuacijo (odliv) mladih strokovnjakov, ki bodo, tako vsaj kaže, svoj osebni interes, ki pomeni strokovno in družbeno samouresničitev, mnogo bolj zadovoljili drugje.

Za nameček naj še zapišemo, da se vse to dogaja v času, ko razvojni laboratoriji in sploh znanstvenoraziskovalna dejavnost v podjetniškem domačem in tujem svetu beleži nesluten razmah. Pri Siemensu je bilo v preteklem letu od 42 vodilnih zaposlenih kar 35 doktorjev znanosti, multinacionalne korporacije, katerim smo se namenili v bodočnosti vključevati, imajo v svojem sestavu cele univerze in odvajajo za znanstvenotehnično raziskovanje težke milijarde.

Mi pa si v kali žagamo vejo, na katero mislimo jutri vendarle sestiti...

KONEC

JAVLJA . . .

LJUBLJANA (PODZEMNA PISARNA KATE - KRAH)

Na območju mesta Ljubljana živi danes preko dvajset tisoč članov Zveze združenj borcev Slovenije. Njihova varstvena pokojnina v mnogih primerih ne pokriva niti stroškov za oskrbnine v domovih upokojencev.

Z ozirom na podobno situacijo predlagamo študentje, da se skupaj s temi borci povežemo v koalicio in izbojujemo nov boj, ki naj pokaže, kdo so bili resnični borci in kdo so danes borci.

TRST (DUCE MEMENTO MORI)

V Trstu je še naprej zelo vroče. Almiranteju so že dvakrat prepovedali javni nastop, zato italijanski neofašisti pripravljajo represalije proti takim odločitvam demokratičnih sil. Almirante pa mora še naprej sedeti na bodalu, ki mu pravimo Osimski sporazumi. Kam se bo preselil po izgradnji industrijske cone pri Sezani, še ne vemo, predvidevamo, da v horizontalni pokoj.

Naj počiva v miru!

MURSKA SOBOTA (NAŠ DOPISNIK PRI MAGYAR NEPUJSAGA)

Potem ko so ukinili televizijski dnevnik za madžarsko manjšino v Jugoslaviji iz RTV centra v Novem Sadu z izgovorom, da ga tudi Zagrebčani prenašajo, da pa bo pričela z oddajami v madžarskem jeziku slovenska televizija, se madžarska skupnost sprašuje, kako je mogoče, da jih vodijo pristojni republiški organi še naprej za nos in da tudi prizadevanja za sprejemanje programa iz Budimpešte RTV Ljubljana krepko zavlačuje.

Avstrijskim in bolgarskim odnosom do manjšin se pridružujemo torej tudi Jugoslovani.

Vaša pravica je „člen 7“!

BONN (MEINHOF PRESSZENTRUM BEI RAF)

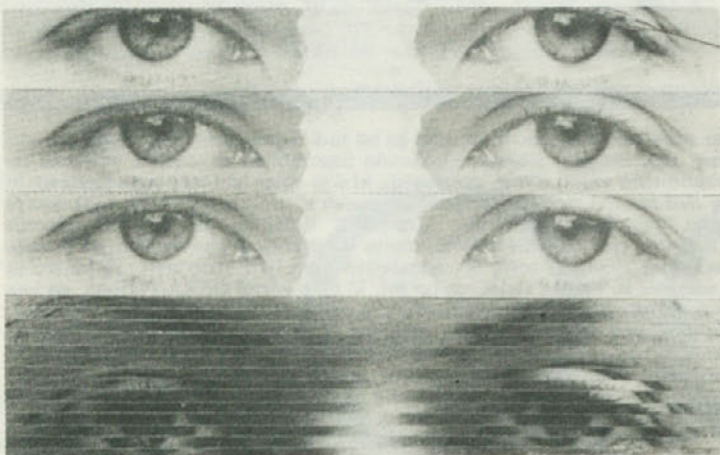
Teror se nadaljuje v ZR Nemčiji, na Japonskem, v Italiji, na Nizozemskem in drugod.

„Zadeva Sehleyer“ je privedla do tega, da so se pojavila ugibanja o še vedno živeči Hitlerjevi dediščini ali mogoče strah pred komunističnim pohodom nad nemško prebivalstvo.

Osnovni moto vsega tega pa je vsekakor samo eden in edini: politična pot v ZR Nemčiji je mogoča samo z globokimi in polnimi izkoriščevalskimi žepi.

So to res samo anarhisti? Verjetno tudi indikatorji razmer!

P E R I S K O P

Salon sodobnih umetnosti na VTŠ širi svojo dejavnost in se trudi privabiti čimveč obiskovalcev. Za otvoritev razstave naivne umetnosti slikarke Grete Pečnik so razposlali preko 300 vabil širom po Jugoslaviji. In odziv? No ja, približno trideset obiskovalcev.

Kot „stimulans“ so bili objavljeni sendviči, ki jih — kot študentov — ni bilo; pač, bili so za nekatere!

Katedra je zelo aktualen list. Kot potrdilo vam navajamo naše vire informacij: informacije SOZD Elkom — glavni in odgovorni urednik Srečko Logar nas obvešča, da univerza (VTŠ) sodeluje z OZD Elkom. Kot vidite, smo deležni takojšnjih informacij iz prve roke.

ŠTIPENDIST AH, AH . . . ŠTIPENDIJA HA, HA . . .

Torek 18. 10. 1977 — VAŠ — razprava o Osnutku predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji — 17 prisotnih študentov (12 %). Med njimi tudi takšni, ki štipendije ne prejemajo!

Kje so ostali? Kot je na razpravi nekdo omenil, mečejo kamenje v hrbet borcem za boljšo štipendijsko politiko. Še naprej poslušajmo izjave odgovornih v OZD, kot so (citiram): „Štipendije ti ne damo, ker si ženska“ in ideja našega znanega humorista Šugmana: „Štipendija je v denarju izražena sorodstvena zveza med direktorjem in štipendistom.“ bo postala resnica.

Jaz pa nisem štipendist ha, ha, ha...

-slab-

Uvozni kontingent slovenskega gospodarstva je v jugoslovanskem merilu tako neznaten, da se bojimo, da bo sploh odmrli. Bomo postali zopet rokodelci? Kot kaže res!

Nagice na naslovnica so se po oddaji RTV Ljubljana čez noč porazgubile. Očitno se nekateri Slovenci čutijo prizadete, ker so se po intervjuju v Startu pojavili oblečeni. RTV Ljubljana se že dolgo slači, vendar razen programskih kosti nima kaj pokazati.

Kje je Jovanka Broz? To je vprašanje, ki nam ga pogosto zastavljajo občani.

Ne vemo.

Vprašajte njene sorodnike!

Hidromontaža nadaljuje s prevozom tovorov za JE Krško. Z ozirom na pretekle dogodke se je pojavilo v javnosti novo ime prevoznika: Hitrozostoj.

Valorizacija je dober cenovni pojem . . .

Valorizacija je slabši dohodkovni pojem . . .

Valorizacija je najslabši dinarski pojem . . .

Vsa družbena skupnost se bori proti pojavom zapiranja informacij. Primeroma iz Žalca in mariborske Jeklotehne se je pridružilo še (neldanje) informacij o nesreči pri prevozu tovora za jedrsko elektrarno Krško. Prej vik in krik. V nobenem jugoslovanskem mesečniku, tedniku in celo dnevniku ni manjkalo informacij o prevozu, o „junaških podvigih transporterjev in drugih sodelujočih dejavnikov“. Potem pa dolg molk, kasneje le skope in točno odmerjene vesti in ekscerpti na radiu in televiziji.

Vse to pa so stvari, po katerih je dokaj preprosto sklepati, kako težke in mučne so lisice, v katere vkljenemo obveščanje!

Ali mogoče mislijo nekateri takšne in podobne informacije ponovno aktualizirati, ali pa gre za povsem zapovedane in skrite (beri: dostopne privilegiranim posameznikom) informacije, ki bi jih bilo najbolje povsem uničiti in nadaljevati po starem?

Srb

REPUBLIŠKA
KONFERENCA ZSMS
PRESEDSTVO

E1001 LJUBLJANA p.p. 651
DALMATINOVA UL. 4

Kdo nam lahko pove zakaj se študentje borimo za odpravo elementov stare organizacije, ko pa nekateri še vedno ostajajo pri starem.